

คำศัพท์ที่กำลังสูญไป: ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ ในภาษาไทถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน¹

พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลกรวิจัยในโครงการวิจัยเรื่อง “การแปรและ การเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน” ซึ่งวิเคราะห์และเปรียบเทียบการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงที่เกิดขึ้นในภาษาไทถิ่น 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษาขิ่น ภาษาพวน และภาษาลาว ที่พูดโดยผู้พูด 3 รุ่นอายุ โดยนำปัจจัยด้านสถานการณ์การใช้ภาษามาพิจารณาประกอบ รวมทั้งได้วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทถิ่นแต่ละภาษาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

ข้อมูลด้านการแปรทางศัพท์ที่นำมาใช้ในบทความนี้ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาโดยใช้รายการคำ 2 ชุด ได้แก่ (1) รายการคำศัพท์ที่ภาษาไทถิ่นทุกภาษาใช้เหมือนกัน (จำนวน 250 คำ) และ (2) รายการคำศัพท์ที่ภาษาไทถิ่นภาษาต่างๆ ใช้แตกต่างกัน หรือภาษาไทถิ่นภาษาใดภาษาหนึ่งหรือบางภาษาใช้แตกต่างจากภาษาไทถิ่นภาษาอื่นๆ (จำนวน 550 คำ) รวมมีคำจำนวนทั้งสิ้น 800 คำ ผู้บอกภาษาไทถิ่นแต่ละภาษามีทั้งเพศชายและเพศหญิง แบ่งออกเป็น 3 รุ่นอายุ ได้แก่ รุ่นอายุ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน” (Lexical and Phonological Variation and Change in Tai Dialects Spoken in Nan Province) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2549-2555)

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

ที่ 1 อายุ 60 ปีขึ้นไป รุ่นอายุที่ 2 อายุ 35-50 ปี และรุ่นอายุที่ 3 อายุ 15-25 ปี โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษารุ่นอายุละ 5 คน ดังนั้นจึงมีผู้บอกภาษารวมทั้งสิ้น 75 คน (ภาษาไทถิ่น 5 ภาษา X 3 รุ่นอายุ X รุ่นอายุละ 5 คน) ผลการศึกษากการแปรทางศัพท์ในภาษาไทถิ่นทั้ง 5 ภาษา ส่วนหนึ่งพบว่ามีความคำศัพท์จำนวนหนึ่งที่ผู้พูดไม่ค่อยใช้แล้ว และบางคำใช้เฉพาะผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 ส่วนผู้พูดรุ่นอายุที่ 2 และรุ่นอายุที่ 3 แทบไม่ค่อยใช้หรือไม่เคยใช้ หรือไม่เคยได้ยินเลย ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่าอาจเกิดการสูญของคำศัพท์จำนวนหนึ่งในภาษาไทถิ่นในอนาคต บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอให้เห็นตัวอย่างคำศัพท์ที่สันนิษฐานว่า อาจเกิดการสูญไปของภาษาไทถิ่นแต่ละภาษา รวมทั้งแสดงการจัดกลุ่มของคำศัพท์ต่างๆ ดังกล่าวและแสดงจำนวนของคำศัพท์แต่ละกลุ่มเพื่อให้เห็นว่าคำศัพท์กลุ่มใดมีแนวโน้มที่จะสูญไปจากภาษาไทถิ่นในอนาคตอันใกล้

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ / ภาษาไทถิ่น / จังหวัดน่าน

Abstract

This paper is a part of the research results of the project entitled, 'Lexical and Phonological Variation and Change in Tai Dialects Spoken in Nan Province', which analyzes and compares variation and change in five Tai dialects, i.e. Kam Mueang, Lue, Khün, Phuan and Lao, spoken by three different age groups. The domains of language use are also considered. Some speculation on the tendency of phonological and lexical change in the future for these dialects are proposed.

The lexical data used in this paper were elicited by interviewing the language resource persons (LRPs) using two word lists, i.e., (1) A list of lexical items shared among all five Tai dialects (250 items) and (2) A list of lexical items used differently among the five Tai dialects or which some dialects use

differently from the others (550 items). A total of 800 lexical items were elicited. The LRPs, both male and female, are classified into three age groups, an elderly group (60 years old and above), a middle-aged group (35-50 years old), and a young group (15-25 years old), with five LRPs in each age group. The data analyzed for this paper come from a total of 75 LRPs (5 LRPs X 3 age groups X 5 Tai dialects).

A part of the research findings on lexical variation in the five Tai dialects showed that some lexical items were rarely used among the speakers. Some were used only by the elderly group while the middle-aged and the young groups hardly used, or never used, or had never heard them. Therefore, lexical loss was speculated to occur in the future of these Tai dialects. This paper presents examples of the lexical items of each Tai dialect which tend to be lost. The grouping and numbers of those lexical items were presented in order to show which groups of lexical items possibly disappear from the Tai dialects in the near future.

Keywords: Lexical Change / Tai Dialect / Nan Province

1. บทนำ

การสูญของคำศัพท์หรือการสูญเสียศัพท์ (Lexical Loss) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ประเภทหนึ่งในภาษาที่เกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดของผู้พูดภาษา กล่าวคือเมื่อผู้พูดภาษาเห็นว่าคำศัพท์เดิมนำมาใช้สื่อความคิดหรือความหมายที่ต้องการสื่อได้ไม่ชัดเจน ก็จะทำคำศัพท์ใหม่ซึ่งอาจยืมมาจากภาษาอื่นหรือคำศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่มาใช้แทนคำศัพท์เดิมที่มีอยู่ก็ค่อยๆ สูญไปจากภาษา นอกจากนี้การสูญเสียศัพท์ยังอาจเกิดขึ้นได้เมื่อมีเทคโนโลยีสมัยใหม่เกิดขึ้น มีการนำวัตถุสิ่งของใหม่ๆ เข้า

มาใช้แทนวัตถุดิบของเดิมที่ผู้พูดไม่ค่อยใช้แล้ว คำศัพท์ที่ผู้พูดเคยใช้เรียกวัตถุดิบของเดิมก็ค่อยๆ สูญไป และมีคำศัพท์เรียกวัตถุดิบของใหม่เข้ามาแทนที่ ดังที่คุชฎีพร ชำนิโรคนานต์ (2526: 36) เคยกล่าวไว้ว่า “การที่คำหรือถ้อยคำสำนวนจะสูญไปจากภาษานั้น เนื่องจากความคิดที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นสูญไป คำซึ่งสื่อความคิดนั้นก็สูญไปด้วย มีคำจำนวนมากที่เราไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่อาจจะกล่าวถึงเมื่อต้องการพูดถึงอดีตหรือนำมาใช้ในวรรณคดี...นอกจากนี้ศัพท์อาจสูญไปจากภาษาเพราะการสร้างคำที่มีความหมายไม่ต่างกันมากหรือมีความหมายเหมือนกันขึ้นใช้ เมื่อคำ 2 คำมีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันมาก คำหนึ่งซึ่งนิยมมากกว่าจะคงอยู่ต่อไป ส่วนคำที่ไม่เป็นที่นิยมมักจะสูญไปจากภาษา...” นอกจากนี้ยังได้ยกตัวอย่างคำศัพท์ที่สูญไปจากภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ยังมีใช้ในภาษาไทยถิ่น เช่น คำว่า *ตั้ง* “จุ่มก” ไม่มีใช้ในภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ยังมีใช้ในภาษาไทยถิ่นอีสาน คำว่า *หุบ* “ปิด” ไม่มีใช้ในภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ยังมีใช้ในภาษาไทยถิ่นใต้ เป็นต้น (2526: 37)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ในภาษาไทยถิ่นที่ผ่านมาทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่างานต่างๆ ได้กล่าวถึงการใช้คำศัพท์เดิมในภาษาที่มีผู้ใช้น้อยลง หรือมีการใช้คำศัพท์เดิมร่วมกับคำศัพท์อื่นไว้ด้วย ตัวอย่างเช่น ภาษาพวนที่พูดในอำเภอเมือง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตำบลน้ำเขียว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี (อุทัยวรรณ ดันหยง, 2526) มีคำศัพท์ที่เลิกใช้จำนวนหนึ่งในคน 3 ระดับอายุ ผู้พูดภาษาพวนที่มีระดับอายุปานกลางและอายุน้อย มีการเปลี่ยนแปลงการใช้คำมากโดยได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นภาษาของทางราชการ เช่นเดียวกับภาษาไทยยวนที่พูดในตำบลดอนแร่ และตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่ศึกษาในงานของ วนิดา สารพร (2531) ซึ่งพบว่าผู้พูดภาษาไทยยวนทั้ง 3 ระดับอายุนำคำศัพท์อื่นมาใช้ร่วมหรือใช้แทนคำศัพท์ภาษาไทยยวน มากถึงร้อยละ 61.4 และคำศัพท์ภาษาไทยยวนที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุเลิกใช้มีร้อยละ 24 การเปลี่ยนแปลงการใช้คำในภาษาไทยยวนเกิดจากการได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกรุงเทพฯ

นอกจากนี้ยังมีงานของอัญชลี บุรณะสิงห์ (2531) ซึ่งศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำในภาษาไทยเชิง (ลาวโซ่ง) ของคน 3 ระดับอายุ ในตำบลบ้านดอน อำเภอคูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 ได้นำคำศัพท์อื่นเข้ามาใช้ร่วมหรือใช้แทนคำศัพท์เดิมในภาษาไทยโซ่งมากขึ้น งานดังกล่าวยังพบคำศัพท์ที่กำลังจะหายไปจากการใช้ชีวิตประจำวันอีกจำนวนหนึ่งด้วย การเปลี่ยนแปลงนี้มีสาเหตุจากผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นภาษาของทางราชการ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และกันทิมา วัฒนะประเสริฐ (2539) ซึ่งศึกษาการใช้คำและการแปรของภาษาของคน 3 ระดับอายุ ในชุมชนลาวลุ่มน้ำท่าจีน ได้แก่ ชุมชนภาษาลาวโซ่ง ลาวครั้ง ลาวเวียง ลาวใต้ และลาวพวน พบว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 (55-70 ปี) ใช้คำศัพท์เดิมมากที่สุด และจะลดน้อยลงตามลำดับในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 (35-50 ปี) และระดับอายุที่ 3 (15-30 ปี) นอกจากนี้ผู้พูดภาษาลาวทั้ง 3 ระดับอายุ ยังมีการใช้คำศัพท์อื่นด้วย ได้แก่ คำศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ และคำศัพท์ที่สร้างใหม่

ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นการแปรคำศัพท์ที่นอกจากจะเกิดจากอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานแล้ว ยังเกิดจากอิทธิพลของภาษาต่างประเทศด้วย ได้แก่ งานวิจัยของสายัณ สวมทอง (2544) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบการแปรคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นของคนสามระดับอายุ ในตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และสรุปไว้ว่าการแปรคำศัพท์เกิดกับผู้พูดระดับอายุที่ 3 มากที่สุด รองลงมาคือระดับอายุที่ 1 และ 2 ตามลำดับ การแปรที่เกิดจากอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานมีมากที่สุดในทุกกลุ่มระดับอายุ ส่วนการแปรศัพท์ที่เกิดจากอิทธิพลภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษามลายู ภาษาเขมร ภาษาจีน และภาษาอื่นๆ มีเป็นจำนวนน้อยทุกกลุ่มระดับอายุ เช่นเดียวกับงานของ รังสิตา สุวรรณมุสิก (2547) ที่ศึกษาการแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีของผู้พูด 3 ระดับอายุ และสรุปไว้ว่าภาษาไทยถิ่นใต้ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการแปรคำศัพท์ที่เกิดจาก

อิทธิพลของภาษาอื่นๆ หรือภาษาถิ่นอื่น ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษามลายู ภาษาจีน ภาษาเขมร และภาษาไทยมาตรฐาน ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดับอายุที่ 2 และ 1 ตามลำดับ ผู้บอกภาษาที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 รองลงมาคือระดับอายุที่ 3 และ 1 ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าว ยังแสดงให้เห็นรูปแปรของคำศัพท์ที่มีแนวโน้มเล็กใช้ จำนวน 20 หน่วยอรรถ รูปแปรของคำศัพท์ที่มีแนวโน้มของการใช้สูงขึ้น จำนวน 163 หน่วยอรรถ รูปแปรของคำศัพท์ที่มีแนวโน้มของการใช้ลดลง จำนวน 146 หน่วยอรรถ และรูปแปรของคำศัพท์ที่มีแนวโน้มของการใช้ไม่แน่นอน จำนวน 52 หน่วยอรรถ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ ศรีนยา จิตบรรจง และดุษฎี กองสมบัติ (2551) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาถิ่น บ้านท่าขอนยาง ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามพบว่า คำที่คน 3 ระดับอายุใช้เหมือนกันคือใช้ศัพท์เดิมมีครั้งหนึ่ง คือร้อยละ 50 ศัพท์เดิมที่ผู้บอกภาษาเล็กใช้มีร้อยละ 18.42 ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 มีแนวโน้มที่จะนำศัพท์อื่นมาใช้แทนศัพท์เดิมมากที่สุด ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์เดิมน้อยที่สุด ใช้ศัพท์เดิมร่วมกับศัพท์อื่นมากที่สุด และใช้ศัพท์อื่นน้อยกว่าผู้บอกภาษาอีก 2 ระดับอายุ ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์เดิมเท่ากับผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 และใช้ศัพท์เดิมร่วมกับศัพท์อื่นเป็นลำดับที่ 2

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยการแปรทางศัพท์ในเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นภาพรวมได้ว่า ผู้พูดภาษากลุ่มสูงอายุมิแนวโน้มที่จะใช้คำศัพท์เดิมมากกว่าผู้พูดภาษากลุ่มกลางคนและกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มวัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะใช้คำศัพท์อื่นแทนคำศัพท์เดิม ภาษาที่มีอิทธิพลต่อการแปรศัพท์ส่วนใหญ่มักเป็นภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาของทางราชการ ผลการวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมามีให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ในกรณีนี้ที่ผู้พูดมีการใช้คำศัพท์เดิมน้อยลง และมีเฉพาะผู้พูดบางกลุ่มอายุโดยเฉพาะกลุ่มสูงอายุนั้นที่ใช้นำคำศัพท์เดิม อาจเป็นไปได้

ที่จะเกิดการสูญเสียคำศัพท์ไปจากภาษา

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอให้เห็นตัวอย่างคำศัพท์ที่ไม่ค่อยมีการใช้ในภาษาไทยถิ่น 5 ภาษาที่พูดในจังหวัดน่าน ได้แก่ ภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษาจีน ภาษาพวน และภาษาลาว รวมทั้งแสดงการจัดกลุ่มของคำศัพท์ต่างๆ ดังกล่าว ข้อมูลคำศัพท์และเนื้อหาที่นำเสนอในบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการวิจัยในโครงการวิจัยเรื่อง “การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน” ซึ่งวิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงที่เกิดขึ้นในภาษาไทยถิ่น 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษาจีน ภาษาพวน และภาษาลาว รวมทั้งเปรียบเทียบการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาที่พูดโดยผู้พูด 3 รุ่นอายุ โดยนำปัจจัยด้านสถานการณ์การใช้ภาษามาพิจารณาประกอบ นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย (ดูรายละเอียดของผลการวิจัยใน พิณรัตน์ อัครวัฒน์นากุล, 2555)

เนื่องจากผู้พูดภาษาไทยถิ่นภาษาต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน มักเป็นผู้มีภาวะสองภาษา (Bilingual) หรือผู้ที่มีภาวะหลายภาษา (Multilingual) กล่าวคือนอกจากจะสามารถพูดภาษาไทยถิ่นที่เป็นภาษาแม่ของตนเองได้แล้วยังสามารถพูดภาษาคำเมืองได้ด้วย และผู้พูดบางคนโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นยังสามารถพูดภาษาไทยกลางได้ ดังนั้นจึงย่อมมีการสัมผัสภาษา (Language Contact) เกิดขึ้นและภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา จึงมีแนวโน้มที่จะได้รับอิทธิพลจากภาษาคำเมืองซึ่งเป็นภาษากลางที่คนต่างกลุ่มต่างภาษาใช้ในการพูดติดต่อสื่อสารกัน รวมทั้งยังอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาที่ใช้เป็นสื่อการสอนในโรงเรียนและผู้คนใช้สื่อสารกันในสถานการณ์ที่เป็นทางการด้วย เมื่อมีการสัมผัสภาษาเกิดขึ้น จึงเป็นไปได้ที่จะมีการแปรของภาษาในด้านต่างๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะการแปรด้านคำศัพท์ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นก่อนการแปรด้านอื่นๆ และการแปรด้านเสียงที่อาจเกิดขึ้นตามมา การแปรของภาษาในด้านต่างๆ นี้ก็นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของภาษาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

ผลการศึกษารวบรวมและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ในโครงการวิจัยฯ ดังกล่าว ส่วนหนึ่งพบว่า มีคำศัพท์บางคำที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ยืนยันว่าไม่เคยได้ยินหรือเคยได้ยินคนรุ่นสูงอายุใช้ แต่ไม่เข้าใจหรือไม่รู้ว่าคำๆ นั้น หมายถึงอะไร นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์จำนวนหนึ่งที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นไม่ค่อยใช้แล้ว และมีการนำคำศัพท์คำอื่นมาใช้แทน ลักษณะการใช้คำศัพท์ดังกล่าวทำให้สันนิษฐานได้ว่า คำศัพท์เหล่านี้อาจสูญไปจากภาษาในที่สุด

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 **รายการคำสำหรับเก็บข้อมูล** รายการคำที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ในภาษาไทยถิ่นในโครงการวิจัยฯ แบ่งออกเป็น 2 ชุดใหญ่ มีจำนวนคำรวมทั้งสิ้น 800 คำ ได้แก่ ชุดที่ 1 เป็นรายการคำศัพท์ที่ภาษาไทยถิ่นทุกภาษาใช้เหมือนกัน มีคำจำนวน 250 คำ รายการคำชุดนี้ใช้เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าภาษาไทยถิ่นทุกภาษายังใช้คำศัพท์เหล่านี้เหมือนกันหรือไม่ และชุดที่ 2 เป็นรายการคำศัพท์ที่ภาษาไทยถิ่นภาษาต่างๆ ใช้แตกต่างกันหรือภาษาไทยถิ่นภาษาใดภาษาหนึ่งหรือบางภาษาใช้แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นภาษาอื่นๆ มีคำจำนวน 550 คำ รายการคำชุดนี้ใช้เพื่อตรวจสอบว่าภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาจะยังคงใช้คำศัพท์แตกต่างกันหรือไม่ หรือภาษาไทยถิ่นบางภาษาจะยังใช้คำศัพท์แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นภาษาอื่นหรือไม่ หากผู้พูดภาษาไทยถิ่นใช้คำศัพท์แตกต่างจากคำที่กำหนดไว้ในรายการคำทั้งสองชุดก็ จะทำให้สรุปได้ว่าการแปรทางศัพท์เกิดขึ้นและอาจนำไปสู่การสันนิษฐานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ได้³

³ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลในโครงการวิจัยฯ มีดังนี้ 1. ศพทานุกรม 15 ภาษาที่พูดในจังหวัดน่าน (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ, 2550) 2. พจนานุกรมภาษาไทยพวน (วรวิทย์ เลี้ยงถนนม, 2532) 3. พจนานุกรมภาษาล้านนา (สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2550) 4. พจนานุกรมลาว-ไทย (Lao-Thai Dictionary) (วีระพงศ์ มี สถาน, 2543) และ 5. พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ (Lao-Thai-English Dictionary) ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (คณนจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543) (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลในพิธรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555))

2.2 จัดเก็บข้อมูล ในโครงการวิจัยฯ ได้กำหนดจัดเก็บข้อมูลภาษาไทถิ่น ภาษาละ 1 จุด โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นหมู่บ้านที่คนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทถิ่นภาษานั้นๆ ในการติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน หมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูล ภาษาไทถิ่นแต่ละภาษา ได้แก่ ภาษาคำเมืองพูดในหมู่บ้านท่าคำสอง ตำบลลิม อำเภอกำแพง จังหวัดน่าน ภาษาลื้อพูดในหมู่บ้านหนองบัว ภาษารื่นพูดในหมู่บ้านหนองม่วง ภาษากวนพูดในหมู่บ้านฝ้ายมูล โดยทั้ง 3 หมู่บ้านตั้งอยู่ในตำบลปาคา อำเภอกำแพง จังหวัดน่าน และภาษาลาวพูดในหมู่บ้านนาบัว ตำบลนาบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

2.3 การคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้บอกภาษาในโครงการวิจัยฯ มีคุณสมบัติ โดยสรุป คือ ผู้บอกภาษาพูดภาษาไทถิ่นแต่ละภาษาเป็นภาษาแม่ ได้แก่ ภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษารื่น ภาษากวน และอาจพูดภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาไทย มาตรฐานได้ด้วย ผู้บอกภาษามีทั้งเพศชายและหญิง แบ่งออกเป็น 3 รุ่นอายุ ได้แก่ รุ่นอายุที่ 1 อายุ 60 ปีขึ้นไป รุ่นอายุที่ 2 อายุ 35-50 ปี และรุ่นอายุที่ 3 อายุ 15-25 ปี โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษารุ่นอายุละ 5 คน ดังนั้นจึงมีผู้บอกภาษารวมทั้งสิ้น 75 คน ผู้บอกภาษาทุกคนมีคุณสมบัติทั่วไปคือ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีอวัยวะในการออกเสียงอยู่ในสภาพครบสมบูรณ์ เสียงชัดเจนดีสม่ำเสมอ ไม่ช้ำช้ำ มีไหวพริบ และเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ ทั้งนี้เพื่อให้การเก็บข้อมูลราบรื่นและได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพียงตรง น่าเชื่อถือ⁴

⁴ ในโครงการวิจัยฯ ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติเรื่องการศึกษ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของผู้บอกภาษา เนื่องจากโครงการวิจัยฯ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียง และทางศัพท์ในภาษาไทถิ่นโดยเน้นตัวแปรเรื่องระดับอายุของผู้พูดเป็นหลัก อย่างไรก็ตามผู้บอกภาษาในโครงการวิจัยฯ ที่อยู่ในรุ่นอายุที่ 1 และรุ่นอายุที่ 2 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาเทียบเท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และมีอาชีพเป็นเกษตรกร ทำไร่ ทำนา หรือทำเครื่องจักสานอยู่ในหมู่บ้าน ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บอกภาษารุ่นอายุที่ 3 หรือกลุ่มวัยรุ่นนั้นส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเรียนและยังใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวในหมู่บ้าน

2.4 วิธีการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลด้วยรายการคำสำหรับทดสอบการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือถามคำถามให้ผู้บอกภาษาตอบหรือออกเสียงคำที่มีความหมายตามที่กำหนดในรายการคำ โดยระหว่างการเก็บข้อมูลมีการใช้รูปภาพ ของจริงหรือแสดงท่าทางประกอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลคำตามที่ต้องการ และมีการบันทึกเสียงระหว่างการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงแบบดิจิทัล Sony IC Recorder ICD-MX20 ข้อมูลที่บันทึกไว้จะใช้สำหรับตรวจทานความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้ถ่ายทอดเสียงไว้ในแบบสอบถามระหว่างการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์มีวิธีการโดยสรุป คือ เปรียบเทียบคำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาทั้งคำศัพท์ที่เหมือนกันและแตกต่างกัน กรณีที่พบว่าภาษาไทยถิ่นภาษาใดมีคำศัพท์คำใดเหมือนกันจะตรวจสอบว่าความเหมือนดังกล่าวนั้นเป็นความเหมือนที่มีมาแต่เดิม หรือเป็นความเหมือนที่เกิดจากการยืมคำศัพท์จากภาษาไทยถิ่นภาษาอื่นหรือภาษาไทยมาตรฐานมาใช้ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบกับเอกสารและงานวิจัยอื่นๆ ที่เคยมีผู้ศึกษารวมไว้

3. คำศัพท์ที่สันนิษฐานว่าอาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่น

ผลการศึกษารายการแปรทางศัพท์ในภาษาคำเมือง (หมู่บ้านท่าคำสอง) ภาษาลื้อ (หมู่บ้านหนองบัว) ภาษาซิ่น (หมู่บ้านหนองม่วง) ภาษาพวน (หมู่บ้านฝายมูล) และภาษาลาว (หมู่บ้านนาบัว) ทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่ามีคำศัพท์จำนวนหนึ่งที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ยืนยันว่าเป็นคำศัพท์ที่ไม่ค่อยใช้แล้วและคำศัพท์บางคำเป็นคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 (กลุ่มสูงอายุ) ส่วนผู้พูดรุ่นอายุที่ 2 (กลุ่มวัยกลางคน) และรุ่นอายุที่ 3 (กลุ่มวัยรุ่น) แทบไม่ค่อยใช้หรือไม่เคยใช้เลย นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์บางคำที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นรุ่นอายุที่ 3 ยืนยันว่าเคยได้ยินคนรุ่นสูงอายุใช้ แต่ไม่รู้ว่าจะหมายถึงอะไร และมีบางคำที่มีเฉพาะผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 เท่านั้นที่เคยได้ยินหรือเคยใช้ แต่ผู้พูดรุ่น

อายุที่ 2 และรุ่นอายุที่ 3 ไม่เคยได้ยินเลย ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่า คำศัพท์กลุ่มดังกล่าวอาจเกิดการสูญไปจากภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาในขนาดคต

จากการเก็บข้อมูลการแปรทางศัพท์ในภาษาไทยถิ่น 5 ภาษาโดยใช้รายการคำสำหรับเก็บข้อมูลชุดที่ 1 ซึ่งมีคำจำนวน 250 คำ และชุดที่ 2 มีคำจำนวน 550 คำ รวมจำนวนคำที่ใช้เก็บข้อมูลทั้งสิ้น 800 คำ (ดูหัวข้อ 2.1) พบว่ามีคำศัพท์ที่ผู้พูดไม่ค่อยใช้แล้ว และสันนิษฐานว่าอาจสูญไปจากภาษารวมจำนวน 60 คำ (ในรายการคำชุดที่ 1 พบ 16 คำ และในรายการคำชุดที่ 2 มี 44 คำ) จำแนกออกเป็น 4 กลุ่มตามประเภทของคำศัพท์และการใช้คำศัพท์ของผู้พูด คำศัพท์ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนคำ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนคำศัพท์ทั้ง 4 กลุ่มที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่น

กลุ่มที่	กลุ่มของคำศัพท์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่น	จำนวนคำศัพท์
1	คำศัพท์เรียกสิ่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้วหรือเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษาไทยถิ่นในปัจจุบัน	19
2	คำศัพท์เรียกชื่อพืชหรือสัตว์ที่ผู้พูดไม่ค่อยเห็น ไม่เคยเห็น หรือไม่รู้จัก	4
3	คำศัพท์ที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว เนื่องจากมีการใช้คำยืมจากภาษาอื่นมาแทน	34
4	คำศัพท์ที่มีเสียงพ้องกับคำศัพท์คำอื่นที่มีความหมายในเชิงลบหรือคำศัพท์ที่ปัจจุบันอาจฟังไม่สุภาพ รวมทั้งคำศัพท์ที่เดิมเคยมีความหมายทางลบมากกว่า 1 ความหมาย ปัจจุบันผู้พูดเลือกใช้เพียงความหมายเดียว	3
		60

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าคำศัพท์แต่ละกลุ่มที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่น มีจำนวนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 3 ปรากฏมากที่สุด (34 คำ) รองลงมาคือ กลุ่มที่ 1 (19 คำ) กลุ่มที่ 2 (4 คำ) และกลุ่มที่ 4 (3 คำ) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำศัพท์ในกลุ่มต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าคำศัพท์ที่มีแนวโน้มค่อนข้างสูงที่จะสูญไปจากภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ คำศัพท์ที่ไม่

ค่อยมีผู้ใช้แล้ว เนื่องจากมีการใช้คำยืมจากภาษาอื่นมาแทน และคำศัพท์เรียกสิ่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้วหรือเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษาไทยถิ่นในปัจจุบัน

คำศัพท์ที่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นและสันนิษฐานว่าอาจสูญไปในอนาคตแยกกล่าวในหัวข้อ 3.1-3.4 และตัวอย่างคำศัพท์ที่สันนิษฐานว่าอาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นแสดงไว้ในตารางที่ 2-5 โดยในตารางที่ 2-5 จะแสดงจำนวนผู้พูดคำศัพท์ทั้งสามรุ่นอายุกำกับไว้ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นสัดส่วนชัดเจนว่าคำศัพท์ใดมีผู้ใช้มากน้อย แตกต่างกันอย่างไรร

⁵ ในกรณีที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นภาษาใดไว้ ได้นำมาแสดงไว้ในตารางที่ 2-5 ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าในภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาตามที่ปรากฏในงานอื่นๆ มีการใช้คำศัพท์เหมือนหรือแตกต่างจากคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานวิจัยหรือไม่ อย่างไร และมีคำศัพท์ใดบ้างที่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานอื่นๆ แต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ข้อมูลดังกล่าวเป็นหลักฐานหนึ่งที่ใช้สนับสนุนได้ว่าจะมีการสูญของคำศัพท์บางคำในภาษาไทยถิ่นเกิดขึ้นหรือไม่ แหล่งข้อมูลคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาที่นำมาอ้างถึงในตารางที่ 2-5 มีดังนี้ **ภาษาคำเมือง:** คำศัพท์ภาษาคำเมืองถิ่นจังหวัดเชียงใหม่มาจาก “พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ” (ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2539) และ “พจนานุกรมภาษาล้านนา” (สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2550) **ภาษาลื้อ:** ภาษา “ลื้อ เมืองยอง” และ ภาษา “ลื้อ เชียงรุ่ง” (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1996) ภาษา “ลื้อ สิบสองปันนา” (ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ, 2527) **ภาษาซิ่น:** ภาษา “ซิ่น กลางเมือง” และ ภาษา “ซิ่น บ้านเวียง” (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994) ภาษา “ซิ่น กลางเมือง” (Petsuk, 1978) **ภาษาพวน:** ภาษาพวนที่พูดในอำเภอเมือง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และที่พูดในตำบลน้ำเขี้ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรีในวิทยานิพนธ์ของอุทัยวรรณ ดันหะ (2526) (ในที่นี้จะเรียกว่า “พวน ลพบุรี” และสิงห์บุรี”) ภาษาพวนที่พูดในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ในงานวิจัยของ สุวัฒน์ เลี่ยมประวัตติ และกนกทิมา วัฒนประเสริฐ (2539) (ในที่นี้จะเรียกว่า “พวนสุพรรณบุรี”) และข้อมูลภาษาพวนจาก “พจนานุกรมภาษาไทยพวน” (วรวิทย์ เลี่ยมถนอม, 2532) (ในที่นี้จะเรียกว่า “พจนานุกรมภาษาไทยพวน”) **ภาษาลาว:** “พจนานุกรม พาสลาลาว” (มหาเสถียร วีระวงศ์, 2549 ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ.2503) “พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ” (Lao-Thai-English Dictionary) ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (คณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543) และ “พจนานุกรมลาว-ไทย” (Lao-Thai Dictionary) (วีระพงศ์ มีสถาน, 2543)

หมายเหตุ: ในการแสดงตัวอย่างคำศัพท์ในเอกสารและงานวิจัยอื่นๆ ในตารางที่ 2-5 จะใช้ระบบการถ่ายถอดเสียง (Transcription) ตามที่นำเสนอไว้ในแต่ละงาน โดยอาจมีการดัดแปลงรูปแบบการนำเสนอบางประการ เช่น ในกรณีที่ในงานใดใช้ตัวเลข 1, 2, 3 ฯลฯ แทนวรรณยุกต์ที่ 1, 2, 3 ฯลฯ ในที่นี้จะใช้ตัวเลขแสดงระดับเสียงวรรณยุกต์แทน เช่น [23], [44], ฯลฯ รวมทั้งได้นำความหมายของคำศัพท์และคำอธิบายที่สำคัญตามที่ปรากฏในเอกสารและงานวิจัยนั้นๆ มาแสดงประกอบไว้ด้วย เพื่อให้เห็นภาพการเปรียบเทียบคำศัพท์ที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อความสิ้นกระชับในการอ้างถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ในตารางที่ 2-5 จะใช้เฉพาะชื่อภาษาหรือชื่อเอกสาร และจะไม่อ้างอิงชื่อผู้แต่ง แหล่งที่มา หรือปีที่พิมพ์ ยกเว้นกรณีที่มิใช่ภาษาไทยถิ่นชื่อเดียวกัน แต่ศึกษาในงานวิจัยต่างกัน ในที่นี้จะอ้างถึงชื่อผู้แต่งของเอกสารนั้นๆ ด้วย

3.1 คำศัพท์เรียกสิ่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้วหรือเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษาไทยถิ่นในปัจจุบัน

กรณีที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นมีการใช้คำศัพท์บางคำน้อยลงหรือแทบไม่ใช้เลยมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งของบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ปรากฏหรือแทบไม่ปรากฏให้เห็นเลยในปัจจุบัน คำศัพท์ที่อยู่ในกรณีนี้มีจำนวน 19 คำ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คำศัพท์เรียกสิ่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้วหรือเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษาไทยถิ่นในปัจจุบัน⁶

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลือ	ซิ่น	พวน	ลาว
1	1/39. เกวียน	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ล้อ	lo: ^{41?} (5, 4, 2)	lo: ^{22?} (5, 5, 1)	lo: ^{22?} (5, 5, 3)	lo: ^{41?} (5, 5, 2)	lo: ^{35?} (5, 5, 1)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	เกวียน	kwion ³⁵ (0, 1, 4)	kwe:n ³¹ (0, 0, 2)	kwe:n ³⁵ (0, 0, 1)	kwion ³⁵ (0, 0, 3)	kwion ³³ (0, 0, 4)
2	1/63. คบ (น.)	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	แค, แคว, ไม้แค, ไม้แคว	may ^{41?} khe: ³¹ (5, 2, 1), khe: ³¹ (0, 5, 2)	may ^{22?} khe: ³³ (5, 3, 0)	may ^{41?} khe: ³¹ (5, 5, 3)	may ^{41?} khwe: ³¹ (5, 5, 0), khwe: ³¹ (0, 0, 1)	may ^{35?} khe: ³³ (5, 3, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	คบ, คบเขลิง, ไม้คบเขลิง, คบไซ, ไม้คบไซ, ไม้ไซ	khop ³³ pha:ŋ ³⁵ (0, 0, 2)	khop ³³ pha:ŋ ³¹ (0, 0, 2), khop ³³ fay ³¹ (0, 0, 2), may ^{22?} khop ³³ fay ³¹ (0, 1, 0)	khop ⁴⁴ pha:ŋ ³⁵ (0, 0, 1), may ^{41?} khop ⁴⁴ pha:ŋ ³⁵ (0, 1, 0), khop ⁴⁴ fay ³⁵ (0, 0, 1), may ^{41?} khop ⁴⁴ (0, 0, 1)	khop ³⁵ pha:ŋ ³⁵ (0, 0, 1), may ^{41?} khop ^{22/35} pha:ŋ ³⁵ (0, 0, 2),	khop ³⁵ (0, 0, 1), may ^{35?} fay ²³ (0, 0, 1)
3	1/93. ตะกร้อ	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	หมากด้อ, หมักด้อ, มะด้อ, บะด้อ	ma-to: ^{44?} (2, 0, 0)	mak ³⁵ to: ^{213?} (1, 0, 0), ma-to: ^{213?} (0, 1, 0), ba-to: ^{213?} (4, 1, 0)	ma-to: ^{44?} (1, 0, 0)	ma-to: ^{33?} (2, 0, 0), ma-to: ^{41?} (3, 0, 0)	mak ³⁵ to: ^{35?} (2, 0, 0),
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ตะกร้อ	ta-ko: ^{44?} (5, 5, 5)	ta-ko: ^{213?} (1, 4, 5)	ta-ko: ^{44?} (4, 5, 5)	ta-ko: ^{33?} (2, 5, 5)	ta-ko: ^{35?} (5, 5, 4)

⁶ ในตารางที่ 2-5 จะแสดงจำนวนผู้พูดแต่ละรุ่นอายุที่ใช้คำศัพท์ไว้ท้ายคำศัพท์แต่ละคำ โดยตัวเลขที่อยู่ลำดับที่ 1, 2 และ 3 แสดงจำนวนของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ เช่น lo:^{41?} (5, 4, 2) หมายถึง มีผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 จำนวน 5 คน รุ่นอายุที่ 2 จำนวน 4 คน และรุ่นอายุที่ 3 จำนวน 2 คนที่ใช้คำว่า lo:^{41?} เป็นต้น (หมายเหตุ: ตัวเลขที่กำกับความหมายของคำศัพท์ในคอลัมน์ที่ 2 แสดงชุดของรายการคำที่ใช้เก็บข้อมูลในโครงการวิจัยฯ และลำดับที่ของคำ เช่น “1/39 เกวียน” หมายถึง คำที่มีความหมายว่า “เกวียน” อยู่ในรายการคำชุดที่ 1 ลำดับคำที่ 39 หรือ “2/14. กระดิ่ง” หมายถึง คำที่มีความหมายว่า “กระดิ่ง” อยู่ในรายการคำชุดที่ 2 ลำดับคำที่ 14 เป็นต้น)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลือ	ซิ่น	พวน	ลาว
4	1/94. ตะกั่ว	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ซิ่น, จีน	ci:n ³⁵ (5, 5, 2)	ci:n ³¹ (5, 4, 1)	ci:n ³⁵ (5, 5, 2)	si:n ³⁵ (5, 4, 1)	si:n ^{232/23} (2, 3, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ตะกั่ว, ตะโก้	ta-kuə ²² (2, 4, 4)	ta-ko ²⁴ (2, 4, 4)	ta-ko ²² (1, 2, 3), ta-kuə ²² (1, 3, 1)	ta-kuə ²² (1, 2, 5)	ta-kuə ³³ (4, 5, 5)
5	1/203. ลูกเต๋า	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	หมากแก้ว, หมักแก้ว, มะแก้ว, บะแก้ว	ma-ke:w ²² (5, 1, 0)	mak ³⁵ ke:w ²⁴ (1, 0, 0), ma-ke:w ³⁵ (1, 1, 0), ba-ke:w ²⁴ (4, 2, 0)	ma-ke:w ²² (5, 4, 1),	ma-ke:w ²² (4, 3, 0), ma-kiəw ²² (1, 1, 0)	ma:k ⁴⁴ ke:w ³⁵ (1, 0, 0), mak- ke:w ³³ (2, 0, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ลูกเต๋า	lu:k ³¹ taw ²³ (0, 4, 4)	lu:k ³⁵ taw ³⁵ (0, 3, 4)	lu:k ³¹ taw ²³ (0, 1, 4)	lu ²² taw ²² (0, 2, 3)	lu:k ³⁵ taw ³⁴ (0, 3, 2)
6	2/14. กระดิ่ง	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ฮอก, มะฮอก, ซิก, หมักซิก (ลาว)	ho:k ³¹ (5, 4, 3)	ho:k ³³ (5, 4, 3)	ho:k ³¹ (5, 5, 3) ma-ho:k ³¹ (5, 1, 0)	ho:k ³¹ (5, 5, 3)	ho:k ³⁵ (1, 0, 0), mak ³⁵ khik ³⁵ (0, 1, 3), khik ³³ (3, 0, 0), khik ³⁵ (2, 4, 1)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	กระดิ่ง, บะดิ่ง, กะดิ่ง	ka-diŋ ²² (1, 1, 1)	ka-diŋ ²⁴ (0, 1, 3) ba-diŋ ³³ (5, 0, 0)	ka-diŋ ³⁵ (0, 0, 2)	ka-diŋ ³⁵ (0, 0, 2)	ka-diŋ ³⁵ (0, 1, 2) ka-diŋ ²³ (0, 0, 2)
7	2/30. กลอน (~ประตุ)	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	แซ่, ไล (ลาว)	se: ³¹ (5, 3, 2)	se: ³³ (4, 2, 2)	se: ³¹ (5, 3, 3)	se: ³¹ (4, 4, 0)	lay ^{232/23} (1, 0, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	กลอน, ลูกกลอน	ko:n ²³ (0, 4, 2)	ko:n ³⁵ (1, 3, 5)	ko:n ²³ (2, 3, 3)	ko:n ³⁵ (1, 5, 5) lu ²² ko:n ³⁵ (1, 1, 0)	ko:n ^{232/23} (5, 5, 5)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	สี่	ขึ้น	พวน	ลาว
8	2/121. คูก	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	คอก, คอกมีด	khɔ:k ³¹ (3, 1, 1) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: hian ³³ khaŋ ²⁴ (เรือนซัง [เฮือนซัง] น. เรือนจำ คูก), khɔ:k ⁴² (คอก [คอก])	khɔ:k ³³ (3, 1, 1) ภาษาไทย เชียงรุ่ง: xɔk ³³ ('jail')	khɔ:k ³¹ (1, 2, 0) ขึ้น กลางเมือง: tho:ŋ ²¹ ('jail, prison') (Petsuk, 1978)	khɔ: ²² (1, 0, 0) khɔ:p ³¹ mit ³¹ (2, 0, 0), khɔ: ²² mit ³¹ (2, 1, 0)	khɔ:k ³⁵ (1, 0, 0) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: khūk, tá-lá:ŋ (ตะลาง prison, jail = คูก, ตะลาง)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	คูก, ตะลาง, กง, โรงซัง	khuk ⁴⁴ (4, 5, 5) ta-la:ŋ ³⁵ (1, 1, 0)	khuk ³³ (1, 4, 5), ta-la:ŋ ³¹ (2, 1, 0), koŋ ³⁵ (0, 0, 2)	khuk ⁴⁴ (4, 5, 5), ta-la:ŋ ³⁵ (0, 2, 0)	khuk ²² (3, 2, 5), ta-la:ŋ ³⁵ (1, 3, 1), lo:ŋ ³⁵ khaŋ ²² (0, 1, 1)	khuk ³³ (5, 5, 5), ta-la:ŋ ^{33/23} (1, 0, 2)
9	2/148. จาน	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	แพ้น (สี่); แบน (พวน)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "จาน" [ca:n ²³])	phen ³¹ (3, 0, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "จาน" [ca:n ²³])	ben ³⁵ (3, 3, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "จาน" [ca:n ^{23/23}])
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	จาน	-	ca:n ³⁵ (5, 5, 5)	-	ca:n ²² (0, 5, 4), ca:n ³⁵ (2, 0, 1)	-
10	2/166. ซ้อน (น.)	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	บ่วง	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "ซ้อน")	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "ซ้อน")	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "ซ้อน")	buaŋ ²² (4, 4, 0)	buaŋ ³³ (4, 2, 2)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	จ้อน, ซ้อน	-	-	-	co:n ^{41?} (4, 5, 3)	so:n ^{35?} (2, 2, 3), co:n ^{35?} (3, 4, 2)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป					
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว	
11	2/176. ชิงช้า	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	จั้งจา (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น); โอน्हลันเส้, โอน्हลันเส้, อ่นหลันเส้, โอนเส้ (พวน); อ่นหลันซา, โอนหลันซา (ลาว)	cuj ^{22?} ca: ³⁵ (3, 5, 1)	ʔo:n ²⁴ ca: ³¹ (5, 4, 1)	cun ^{41?} ca: ³⁵ (5, 3, 3), cuj ^{41?} ca: ³⁵ (0, 1, 1)	ʔo:n ²² lon ²² se: ^{33?} (4, 3, 0), ʔo:n ²² lon ²² se: ^{33?} (2, 1, 2), ʔon ²² lon ²² se: ^{33?} (4, 3, 0), ʔo:n ²² se: ^{33?} (5, 2, 0)	ʔon ³³ lon ³³ sa: ^{23/23} (0, 3, 0), ʔo:n ³³ lon ³³ sa: ^{23/23} (4, 1, 2), ʔo:n ³³ lon ³³ sa: ^{23/23} (0, 0, 2)	พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ: ʔo:n ɲó:n sá:, ʔo:n sá:
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ชิงช้า	chij ³⁵ cha: ^{41?} (0, 0, 2)	sin ³¹ sa: ^{22?} (0, 2, 0), chij ³¹ cha: ^{22?} (0, 0, 4)	chij ³⁵ cha: ^{41?} (0, 0, 4)	chij ³⁵ cha: ^{41?} (0, 0, 2)	sin ³³ sa: ^{35?} (4, 2, 0), chij ²³ cha: ^{35?} (1, 2, 2)	
12	2/232. ถ้วย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ฮ้อน (คำเมือง); หลว่น (ลื้อ)	ʔon ^{44?} (1, 0, 0)	wa:n ³⁴ (3, 0, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ถ้วย" [tho:y ^{44?}])	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ถ้วย" โดยมีการแปรของเสียงสระได้แก่ [thuəy ^{33?}] (0, 0, 2) และ [tho:y ^{33?}] (5, 5, 3))	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ถ้วย" โดยมีการแปรของเสียงสระได้แก่ [thuəy ^{44?}] (4, 1, 2) และ [thoy ^{44?}] (0, 4, 3), [tho:y ^{44?}] (1, 0, 1))	
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ถ้วย	thuəy ^{44?} (1, 1, 5), tho:y ^{44?} (4, 5, 0)	tho:y ^{213?} (5, 5, 4)	-	-	-	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
13	2/322 ปีน	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ขนาด, สะขนาด	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ปิ่น" [pi:n ²³]) พจนานุกรมภาษาล้านนา: na:t ⁴² , siɽ ²⁴ na:t ⁴² (ขนาด) น. ปิ่นอย่างปิ่นยาว สีนาค ก็ว่า)	na:t ³³ (3, 0, 0) ลื้อ ลิบสองปันนา: na:t ³⁵ (ปิ่น); ลื้อ เมื่องยอง และลื้อ เชียงรุ่ง: naat ³³	na:t ³¹ (1, 0, 0), sa-na:t ³¹ (1, 0, 0)	na:t ³¹ (4, 5, 3)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ปิ่น" [pi:n ²³])
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ปิ่น	-	pi:n ³⁵ (5, 5, 5)	pi:n ²³ (5, 5, 5)	pi:n ³⁵ (1, 4, 5)	-
14	2/375. มีดโกน	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	มีดเต้าะ, มีดซูด	mi:t ³¹ ɔɽ ⁴⁴² (2, 0, 0), mi:t ³¹ khu:t ²² (1, 0, 0) พจนานุกรมภาษาล้านนา: mi:t ⁴² khu:t ²¹ (มีดซูด น. มีด โกน มีดเตาะ ก็ว่า), mi:t ⁴² ɔɽ ⁴⁵ (มีดเตาะ [มีดเต้าะ] น. มีดโกน)	mi:t ³³ ɔɽ ³³ (4, 3, 0), mi:t ³³ khu:t ²⁴ (2, 0, 0)	mi:t ³³ ɔɽ ⁴⁴ (1, 0, 0)	mi:t ³¹ ɔɽ ²² (3, 2, 0), mi:t ³¹ ɔɽ ³⁵ (1, 1, 0), mi:t ³¹ khu:t ²² (1, 0, 1)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "มีดโกน" [mi:t ³⁵ ko:n ^{23/23}])
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	มีดโกน	mi:t ³¹ ko:n ³⁵ (4, 5, 5)	mi:t ³³ ko:n ³⁵ (4, 5, 5)	mi:t ³¹ ko:n ²³ (5, 5, 5)	mi:t ³¹ ko:n ²³ (2, 0, 0), mi:t ³¹ ko:n ²² (1, 5, 5)	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
15	2/376. มุ้ง	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	สุด	sut ³⁵ (5, 2, 1) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: sut ²⁴ (สุด น. มุ้ง)	sut ³⁵ (5, 5, 4) ลื้อ ลิบสองปันนา: sut ⁵⁵ ; ลื้อ เมืองยอง และลื้อ เชียงรุ่ง: sut ^{45/55} (mosquito net' หมายถึง: คำ ว่า muŋ ^{31?} ใน ภาษาลื้อ เมืองยอง และลื้อ เชียงรุ่ง หมายถึง ที่อยู่อาศัยของ สัตว์ เช่น หมู หรือ สุนัข ('nest of pig, dog shelter') (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)	sut ³⁵ (4, 4, 2) ซิ่น กลางเมือง: sut ^{23/45} (Petsuk, 1978); sut ⁴⁴ (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)	sut ³⁵ (4, 4, 1)	sut ³⁵ (3, 3, 0) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: sūt (สุด mosquito net), mǔŋ (มุ้ง mosquito net)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	มุ้ง	muŋ ^{41?} (5, 5, 5)	muŋ ^{22?} (0, 0, 4)	muŋ ^{41?} (2, 5, 5)	muŋ ^{41?} (1, 5, 5)	muŋ ^{35?} (5, 5, 5)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
16	2/401. รถเข็น	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ล้ออยู่, รถอยู่, ล้อเข็น (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น, พวน); รถคูนคูน (ลาว)	lo: ^{41?} nu: ^{41?} (1, 1, 0), lot ⁴⁴ nu: ^{41?} (3, 2, 0), lo: ^{41?} khen ²³ (2, 4, 4)	lo: ^{22?} yu: ^{22?} (1, 0, 0), lot ³³ yu: ^{22?} (1, 0, 0), lo: ^{22?} khen ³⁵ (4, 5, 5)	lo: ^{41?} khen ²³ (5, 5, 4)	lo: ^{41?} nu: ^{41?} (0, 2, 0), lot ²² nu: ^{41?} (0, 1, 0), lo: ^{41?} khen ²³ (4, 3, 0), lo: ^{41?} khen ²² (0, 2, 5)	lot ³³ lun ^{232/23} (4, 3, 3), lot ³³ du: ^{232/23} (1, 1, 2)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	รถเข็น	lot ⁴⁴ khen ³⁵ (1, 4, 2)	lot ³³ khen ³⁵ (2, 4, 3)	lot ³³ khen ²³ (0, 2, 2)	lot ²² khen ²³ (0, 2, 0), lot ²² khen ²² (1, 1, 1)	พจนานุกรมกรมการ- ไทย- อังกฤษ: 1๖: (ล้อ pushcart รถเข็น)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
17	2/464. ล้วม	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	<p>ล้วมเม็ด (คำเมือง): ต้อมวิด (ลื้อ); ซุ่มซี้ (ซิ่น); ตุ่มเม็ด (พวน); วิดซี้ (ลาว)</p>	<p>suom^{44?} mit⁴⁴ (1, 0, 0)</p> <p>พจนานุกรมภาษาล้านนา: wit⁴⁵, wit⁴⁵ khi:^{44?}</p>	<p>tom³³ wit³³ (2, 0, 0)</p> <p>ลื้อ เมืองยอง: vit³³ (‘toilet’ (of monastery)), vit³³ xii^{11?} (‘monk’s toilet’); ลื้อ เชียงรุ่ง: xum⁵⁵ vit³³ (‘monk’s toilet’)</p>	<p>khum³³ khi:^{44?} (1, 1, 0)</p> <p>ซิ่น กลางเมือง: khum¹⁵ wit⁵¹ (Petsuk, 1978); luk⁴⁴ khi:^{33?} (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)</p>	<p>tum²³ mit²² (3, 0, 0)</p> <p>พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: than²² khi:⁴⁴; พวน สุพรรณบุรี: wet^{45?} (รุ่นสูงอายุและวัยกลางคน), suam⁴³ (วัยกลางคนและรุ่นอายุน้อย)</p> <p>พจนานุกรมภาษาไทยพวน: ถาน (น. ล้วม, ที่สำหรับถ่ายอุจจาระ), วิดซี้ (น. ล้วม, เวจ)</p>	<p>wit⁴⁴ khi:^{44?} (1, 0, 0)</p> <p>พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ: wit (วิด toilet, water closet, lavatory สุขา, ห้องล้วม), wit t⁵ล:จ (วิดถ่าย toilet, water closet, lavatory สุขา, ห้องล้วม), t⁵ล:n (ถาน toilet in monastery ถาน, ห้องล้วมของพระ)</p>
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน			<p>so:m^{313?} (5, 5, 5)</p>	<p>hoŋ^{44?} nam^{41?} (2, 2, 3), so:m^{44?} (5, 4, 5), so:m^{44?} khi:^{44?} (2, 0, 0)</p>	<p>hoŋ^{33?} nam^{41?} (1, 3, 2), suom^{33?} (5, 5, 4)</p>	<p>hoŋ^{44?} nam^{35?} (1, 1, 0), suom^{44?} (5, 5, 5)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
18	2/484. หนังสือ	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	บ๊ับ, บ๊อบ (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น, พวน); แบบ (ลาว)	pap ⁴⁴ (2, 0, 0) พจนานุกรมภาษาล้านนา: pap ⁴⁵ (ทับ [บ๊ับ] น. สมุดที่พับเป็นชั้นๆ อย่างสมุดข่อย โดยปริยายใช้เรียกหนังสือ และสมุดด้วย, nan ²⁴ si: ²⁴ หนังสือ (น. เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อการสื่อสาร)	pap ³³ (2, 1, 0) ลื้อ เมืองยอง และลื้อ เชียงรุ่ง: nan ^{45/55} suuu ^{45/55} ('book, writing')	pap ³³ (1, 0, 0) ซิ่น กลางเมือง: pap ⁵¹ ('book') (Petsuk, 1978)	pap ²² (2, 1, 0)	be:p ⁴⁴ (2, 1, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	หนังสือ	nan ²⁵ si: ²⁵ (5, 5, 5)	nan ³⁵ si: ³⁵ (3, 5, 5)	nan ³⁵ si: ²⁵ (5, 5, 5)	nan ³⁵ si: ²³ (1, 2, 0), nan ²² si: ²² (1, 3, 5)	nan ³⁴ si: ³⁴ (5, 1, 0), nan ³⁴ si: ³⁴ (0, 4, 5)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
19	2/485. หน้าต่าง	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ประตูป้อง, ป้อง, ตูป้อง (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น, พวน); ป้องเอี่ยม (พวน, ลาว)	pa-tu: ²³ poŋ ²² (2, 1, 2), pa-tu: ²³ poŋ ²² (2, 2, 0) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: poŋ ²¹ , na: ^{44?} poŋ ²¹	pa-tu: ³⁵ poŋ ²⁴ (4, 3, 0), pa-tu: ³⁵ poŋ ²⁴ (0, 0, 1), poŋ ²⁴ (0, 0, 4), po: ²⁴ (0, 2, 0) ลื้อ ลิบสองปันนา: poŋ ³⁵ , ลื้อ เมือง ยอง และลื้อ เชียง รุ่ง: poŋ ¹² (‘window’)	pa-tu: ²³ poŋ ²² (2, 0, 0), pa-tu: ²³ poŋ ²² (2, 5, 5), tu: ²³ poŋ ²² (2, 0, 0) ซิ่น กลางเมือง: pa: ^{23/45} tu ¹⁵ poŋ ²¹ (Petsuk, 1978)	pa-tu: ³⁵ poŋ ²² (1, 1, 0), pa-tu: ³⁵ poŋ ²² (1, 3, 0), poŋ ³³ ?iam ^{41?} (2, 0, 0), poŋ ²² ?iam ^{41?} (1, 0, 0) พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: naa ⁴³ taaŋ ²²	poŋ ³³ ?iam ^{35?} (1, 0, 0), poŋ ³³ ?iam ^{35?} (1, 0, 0) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: pōŋ:ŋ p̄ia:m
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	หน้าต่าง, ประตูปบน, ประตูหน้าต่าง, หน้าป่อง, ประตู	na: ^{44?} ta:ŋ ²² (5, 5, 5), pa-tu: ²³ bon ³⁵ (1, 1, 0), pa-tu: ²³ na: ^{44?} ta:ŋ ²² (0, 1, 1)	na: ^{213?} poŋ ²⁴ (4, 2, 1), na: ^{213?} ta:ŋ ²⁴ (1, 4, 3)	na: ^{44?} poŋ ²² (2, 0, 0), na: ^{44?} poŋ ²² (1, 2, 2), na: ^{44?} ta:ŋ ²² (1, 5, 4), pa-tu: ²³ (2, 2, 0)	na: ^{33?} poŋ ²² (2, 0, 0), na: ^{33?} ta:ŋ ²² (2, 2, 5)	na: ^{44?} ta:ŋ ³³ (5, 5, 5)

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่ามีคำศัพท์บางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา และมีบางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษาเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้⁷

1) คำศัพท์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ตัวอย่างเช่น คำว่า “ลื้อ” (คำที่ 1/39. “เกวียน”) เป็นศัพท์เดิมที่ใช้ในความหมายว่า “เกวียน” ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา แต่เนื่องจากในปัจจุบันไม่มีการใช้เกวียนเป็นยานพาหนะเหมือนสมัยก่อน ความหมายของคำว่า “ลื้อ” จึงกลายเป็น “ลื้อ” ซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของยานพาหนะ เช่น ล้อรถ และผู้พูดภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา มีแนวโน้มที่จะใช้คำว่า “เกวียน” มาแทน เช่นเดียวกับคำว่า “ชีน” (ภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ และภาษาจีน ออกเสียงเป็น [จิ้น] ส่วนภาษาพวนและภาษาลาวออกเสียงเป็น [ชีน]) ในภาษาไทยถิ่น ทั้ง 5 ภาษาซึ่งมีความหมายว่า “ตะกั่วที่ใช้ทำลูกกระสุนปืน โดยเฉพาะเป็นที่ใช้ล่าสัตว์” แต่ปัจจุบันการใช้ปืนเพื่อล่าสัตว์ลดน้อยลงหรือแทบไม่มีเลย คำว่า “ชีน” ที่ใช้ในความหมายว่า “ตะกั่วที่ใช้ทำลูกกระสุนปืน” จึงค่อยๆ สูญไป และผู้พูดมักใช้คำว่า “ตะกั่ว” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานแทน และใช้เรียกตะกั่วประเภทที่เป็นแผ่นใช้ยิงหรืออุดรอยรั่วของภาชนะหุงต้ม เช่น หม้อ เป็นต้น มีผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 บางคนยืนยันว่ายังใช้คำว่า “ชีน” ในการพูดในชีวิตประจำวัน แต่ใช้ในความหมายว่า ตะกั่วประเภทที่ผลิตจากโรงงานมีลักษณะรี้อยเป็นห่วงเล็กๆ ใช้ถ่วงปลายแหให้จมน้ำเวลาขว้างแหหาปลา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ชีน” อาจมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายเกิดขึ้น

⁷ เมื่อมีการกล่าวถึงตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นในเนื้อหาของบทความ ในที่นี้จะใช้การถอดเสียง คำศัพท์แต่ละคำด้วยตัวอักษรไทย และพิมพ์เป็นตัวเอียงกำกับด้วยเครื่องหมายอัฒภาค เช่น “คอก” “คอกมีด” “ชีน” เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวมของคำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษา ส่วนการออกเสียงคำศัพท์ที่แตกต่างกันในแต่ละภาษานั้นแสดงไว้ในตารางที่ 2-6

นอกจากนี้ยังมีคำว่า “รอก” หรือ “มะรอก” (คำที่ 2/14. “กระดิ่ง”) (ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ออกเสียงเป็น [ชอก] หรือ [มะชอก]) และมีคำว่า “ซิก” หรือ “หมักซิก” ที่อาจสูญไปจากภาษาลาว เนื่องจากปัจจุบันการเลี้ยวหัวหรือควายในหมู่บ้านต่างๆ ลดน้อยลง คำเรียก “กระดิ่ง” แบบที่คนสมัยก่อนเรียกจึงค่อยๆ เลือนหายไปและมีการใช้คำว่า “กระดิ่ง” หรือ “กระดิ่ง” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานมาแทนคำศัพท์เดิม เช่นเดียวกับคำว่า “คอก” หรือ “คอกมี้ด” (คำที่ 2/121. “คูก”) ที่ใช้ในความหมายว่า “คูก” ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า คูกในสมัยก่อนมีลักษณะที่กั้นเป็นคอก และอาจเป็นคอกที่มีลักษณะปิดทึบไม่มีแสงสว่าง ไม่ได้กั้นเป็นห้องแยกเป็นสัดส่วนเหมือนในปัจจุบัน ต่อมาเมื่อลักษณะของคูกเปลี่ยนไป คำเรียกคูกว่า “คอก” หรือ “คอกมี้ด” จึงค่อยๆ สูญไปจากภาษา และมีคำยืมจากภาษาไทยมาตรฐานมาใช้แทน เช่น คำว่า “คูก” และ “ตะราง” เป็นต้น หลักฐานที่ใช้ยืนยันได้ว่า คำว่า “คอก” หรือ “คอกมี้ด” เป็นคำศัพท์ที่มีมาแต่เดิมในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ได้แก่ หลักฐานจากงานที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมไว้ (ดูตารางที่ 2) ในภาษาไทยถิ่นทุกภาษามีการใช้คำว่า “สุด” ในความหมายว่า “มุ้ง” (คำที่ 2/376. “มุ้ง”) และปรากฏเฉพาะในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และรุ่นอายุที่ 2 เพียงบางคนเท่านั้น ผู้พูดรุ่นสูงอายุบางคนอธิบายว่า คำว่า “สุด” ใช้เรียกมุ้งในสมัยก่อนที่ทอด้วยฝ้าย ย้อมสีดำ ใช้กางเพื่อกันบริเวณที่นอนให้เป็นสัดส่วนและมีความเป็นส่วนตัว เนื่องจากบ้านเรือนสมัยก่อนมักไม่มีการกั้นห้อง สมาชิกในครอบครัวนอนร่วมกันในห้องใหญ่ๆ ห้องเดียว ดังนั้นจึงต้องมีมุ้งสีดำกั้นครอบเพื่อกันยุงหรือแมลง และเพื่อแบ่งพื้นที่นอนในห้องให้มีขีดเป็นสัดส่วน แต่เนื่องจากลักษณะของบ้านเรือนในปัจจุบันมีการกั้นแบ่งห้องที่ชัดเจน จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้มุ้งสีดำดังกล่าว และมีการใช้มุ้งสีขาวที่มีขายตามท้องตลาด ซึ่งผลิตจากโรงงาน ทำด้วยด้ายสังเคราะห์หรือไนลอน ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีการใช้คำว่า “มุ้ง” เป็นส่วนใหญ่ และแทบไม่ปรากฏการใช้คำว่า “สุด” เลย โดยเฉพาะผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 ที่ส่วนใหญ่ไม่เคยได้ยินและไม่เคยใช้คำว่า “สุด” แต่อย่างใด

ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ต่างก็มีคำศัพท์ที่ใช้ในความหมายว่า “ส้วม” (คำที่ 2/464. “ส้วม”) ที่งานวิจัยนี้สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์เดิม ได้แก่ ภาษาคำเมืองมีคำว่า “ส้วมมิด” และ “ส้วมขี้” ภาษาลื้อมีคำว่า “ต่อมวิด” ภาษาขีนมีคำว่า “ขุมขี้” ภาษาพวนมีคำว่า “ตุ่มมิด” และภาษาลาวมีคำว่า “วิดขี้” คำต่างๆ ดังกล่าวปรากฏเฉพาะในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 เพียงบางคน และมีผู้พูดเพียงบางคนเท่านั้นที่อธิบายและให้ความหมายของคำศัพท์ต่างๆ ดังกล่าวได้ ตัวอย่างเช่น คำว่า “ต่อมวิด” เป็นคำเรียกส้วมในสมัยก่อนที่ขุดเป็นหลุมลึกๆ ใช้ไม้พาดปากหลุม ซึ่งปัจจุบันไม่มีส้วมชนิดดังกล่าวแล้ว เมื่อลักษณะของส้วมในสมัยปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปแล้ว คนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จึงไม่รู้จักคำเรียกส้วมสมัยก่อน และมีการนำคำยืมจากภาษาไทยมาตรฐานมาใช้เรียกส้วม สมัยปัจจุบันคำต่างๆ ที่ใช้เรียก “ส้วม” ในภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาแตกต่างจากคำที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมไว้ (ดูตารางที่ 2)

นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาที่มีความหมายว่า “หน้าต่าง” (คำที่ 2/485. “หน้าต่าง”) ได้แก่ ภาษาคำเมืองใช้คำว่า “ประตูป่อง” ภาษาลื้อใช้คำว่า “ประตูป่อง” “ป่อง” หรือ “หน้าป่อง” ภาษาขีนใช้คำว่า “ประตูป่อง” “ปังประตูป่อง” “ตุป่อง” “ป่อง” หรือ “หน้าป่อง” ภาษาพวนใช้คำว่า “ประตูป่อง” “ป่องเอี่ยม” หรือ “หน้าป่อง” ส่วนภาษาลาวใช้คำว่า “ป่องเอี่ยม” เนื่องจากบ้านเรือนสมัยก่อนมักมีหน้าต่างที่เจาะเป็นช่องเล็กๆ มีขนาดพอที่จะมองออกไปเห็นด้านนอกได้เท่านั้น แต่ปัจจุบันลักษณะของหน้าต่างในบ้านเรือนสมัยปัจจุบันมีขนาดใหญ่ขึ้น ผู้พูดภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา จึงใช้คำว่า “หน้าต่าง” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานมาแทน มีผู้พูดภาษาพวน และภาษาลาวรุ่นสูงอายุบางคนยืนยันว่าตนเองยังใช้คำว่า “ป่องเอี่ยม” อยู่ แต่ใช้สำหรับเรียกช่องเล็กๆ ที่บางบ้านเจาะสำหรับเป็นช่องลมหรือช่องระบายอากาศบนฝาผนังบ้าน ดังนั้นจึงสันนิษฐานว่าคำศัพท์สำหรับเรียกหน้าต่างแบบสมัยก่อนอาจสูญหายไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาในเวลานี้หรือไม่ หรือหากมีบางคำเช่น คำว่า “ป่องเอี่ยม” ยังหลงเหลืออยู่ ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงของความหมาย คือ มีความหมายแคบเข้าจากเดิมที่หมายถึงหน้าต่าง แต่ปัจจุบันมีความหมายว่า “ช่องลม” หรือ “ช่องระบายอากาศ” เท่านั้น

2) คำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา ตัวอย่างเช่นคำว่า “แฟน” ที่หมายถึง “จาน” (คำที่ 2/148. “จาน”) อาจสูญไปจากภาษาลื้อ (หมู่บ้านหนองบัว) เช่นเดียวกับคำว่า “แบน” ที่อาจสูญไปจากภาษาพวน นอกจากนี้ยังมีคำว่า “บ่วง” (คำที่ 2/166. “ซ็อน”) ที่ผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 บางคนที่พูดภาษาลาวและภาษาพวน ยังรู้จักและใช้คำว่า “บ่วง” ในความหมายว่า “ซ็อน” ในขณะที่ผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 ส่วนใหญ่ เคยได้ยินคำศัพท์ดังกล่าว และบางคนรู้ความหมาย แต่บางคนไม่เคยใช้และไม่รู้ความหมายของคำว่า “บ่วง” ในที่นี้จึงสันนิษฐานว่า คำว่า “บ่วง” ที่ใช้เรียกซ็อนแบบที่ใช้สมัยก่อนอาจสูญไปจากภาษาลาวและภาษาพวนในอนาคตอันใกล้นี้เช่นเดียวกับคำว่า “ฮ็อน” ในภาษาคำเมือง และคำว่า “วาน” ในภาษาลื้อที่มีความหมายว่า “ถั่ว” (คำที่ 2/232. “ถั่ว”) ที่อาจสูญไปจากภาษาคำเมืองและภาษาลื้อในอนาคตอันใกล้นี้ และมีการใช้คำว่า “ถั่ว” แทน

คำว่า “โอินซ้า” หรือ “อูซ้า” ในภาษาลื้อ คำว่า “โอินหล่นเส้” ในภาษาพวน และคำว่า “อินหล่นซา” หรือ “โอินหล่นซา” ในภาษาลาว (คำที่ 2/176. “ซิงซ้า”) ซึ่งหมายถึงซิงซ้าชนิดที่ทำด้วยไม้แผ่นขนาดเล็ก ผูกด้วยเชือก 2 ซ้าง แขนงไว้กับกิ่งไม้แล้วนั่งแกว่งเล่นไปมาแบบที่เด็กๆ นิยมเล่นในสมัยก่อน คำศัพท์เรียกซิงซ้าที่มีลักษณะดังกล่าวล้วนแต่ปรากฏในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และรุ่นอายุที่ 2 เพียงบางคนเท่านั้น เนื่องจากเด็กๆ ในปัจจุบันไม่นิยมเล่น “ซิงซ้า” ชนิดดังกล่าว คำเรียกซิงซ้าในภาษาลื้อ ภาษาพวน และภาษาลาวจึงอาจสูญไป และมีการใช้คำว่า “ซิงซ้า” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานมาแทน

คำว่า “นาต” หรือ “สะนาต” (คำที่ 2/322. “ป็น”) ซึ่งมีความหมายว่าเป็นชนิดที่กระบอกยาวใช้ล่าสัตว์ อาจสูญไปจากภาษาลื้อ ภาษาจีน และภาษาพวน หรือคำว่า “มิดเตาะ” ในภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษาจีน และภาษาพวนซึ่งมีความหมายว่า “มิดโกน” (คำที่ 2/375. “มิดโกน”) ก็อาจสูญไปและมีการใช้คำว่า “มิดโกน” แทน (มีผู้พูดรุ่นสูงอายุบางคนให้ข้อมูลได้ว่าคำว่า “มิดเตาะ” ใช้เรียกมิดโกนชนิดที่มีขนาดเล็กสมัยก่อนใช้โกนหนวดเครา และคำว่า “มิดโกน” ใช้เรียกมิดโกนสมัยใหม่ที่มีขายทั่วไป

ในท้องตลาด เช่น มีดโกนชนิดเปลี่ยนใบมีดได้ที่ปรากฏในโฆษณาทางโทรทัศน์ ในปัจจุบัน) นอกจากนี้ยังมีคำว่า “พับ” ซึ่งหมายถึง “หนังสือ” (คำที่ 2/484. “หนังสือ”) ในภาษาคำเมืองและภาษาพวนปรากฏการใช้คำว่า “พับ” ในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 บางคน ซึ่งใช้คำว่า “พับ” ในความหมายว่าหนังสือสมัยก่อนที่ทำด้วยใบลาน ซึ่งปัจจุบันไม่มีผู้ใช้แล้วและกลายเป็นหนังสือโบราณที่เก็บรักษาไว้ในวัดเท่านั้น ผู้คนสมัยปัจจุบันจึงใช้คำว่า “หนังสือ” ตามภาษาไทยมาตรฐาน

3.2 คำศัพท์เรียกชื่อพืชหรือสัตว์ที่ผู้พูดไม่ค่อยเห็น ไม่เคยเห็น หรือไม่รู้จัก

ผลการศึกษาคำแปรทางศัพท์ในภาษาไทยถิ่นในงานวิจัยนี้พบว่ามีคำศัพท์จำนวน 4 คำ ที่เป็นชื่อเฉพาะใช้เรียกพืชหรือสัตว์ที่ผู้พูดยืนยันว่าไม่ค่อยเห็น ไม่เคยเห็น หรือไม่เคยรู้จัก จึงทำให้ไม่รู้จักคำศัพท์คำนั้นๆ คำศัพท์ที่จัดอยู่ในกรณีนี้แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คำศัพท์เรียกชื่อพืชหรือสัตว์ที่ผู้พูดไม่ค่อยเห็น ไม่เคยเห็น หรือไม่รู้จัก

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลือ	ซิ่น	พวน	ลาว
1	1/99. ตะพาบ	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ป่าฝ่า	pa: ²³ fa: ²³ (5, 5, 3)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "ป่าฝ่า" [pa: ³⁵ fa: ³⁵])	pa: ²³ fa: ²³ (5, 3, 3), pa: ²³ pha: ²³ (0, 1, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ คำว่า "ป่าฝ่า" ที่มี การแปรของ วรรณยุกต์ในพยางค์ ที่สอง ได้แก่ [pa: ³⁵ fa: ²³] (3, 2, 1), [pa: ³⁵ fa: ²²] (0, 3, 3), [pa: ³⁵ fa: ³⁵] (2, 0, 1))	pa: ²³² fa: ⁴³⁴ (5, 1, 0), pa: ²³ pa: ³⁴ fa: ³⁴ (0, 2, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ตะพาบ, ตะพาบนำ	ta-pha:p ³¹ (0, 0, 1), ta- pha:p ³¹ nam ⁴¹⁷ (0, 0, 1), ta- pha:p ³¹ nam ⁴¹⁷ (0, 0, 1)	-	ta-pha:p ³¹ (0, 0, 1), ta-pha:p ³¹ nam ⁴¹⁷ (0, 0, 2), ta-pha:p ³¹ nam ⁴¹⁷ (0, 1, 0)	-	ta-pha:p ³⁵ (0, 2, 3), ta-pha:p ³⁵ nam ³⁵⁷ (0, 1, 1)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป					
				คำเมือง	ลือ	จีน	พวน	ลาว	
2	1/161. มັນ ลำปะหลัง	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	มັນต่าง, ต่าง, มันตัน (พวน)	man ³¹ ta:ŋ ^{44?} (5, 5, 2), ta:ŋ ^{44?} (0, 1, 0)	man ³¹ ta:ŋ ^{213?} (5, 5, 1), ta:ŋ ^{213?} (0, 1, 2)	- (หมายเหตุ: ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุยังใช้คำว่า “มันต่าง” [man ³⁵ ta:ŋ ^{44?} (5, 5, 4) หรือ “ต่าง” [ta:ŋ ^{44?} (0, 0, 1)	man ³⁵ ton ^{33?} (5, 5, 2), man ³⁵ ta:ŋ ^{41?} (4, 4, 0), man ³⁵ da:ŋ ^{41?} (4, 0, 0)	man ^{23/23} ta:ŋ ^{35?} (4, 0, 0), ta:ŋ ^{35?} (1, 5, 2)	พจนานุกรมลาว- ไทย: มันตัน
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	มันลำปะหลัง	man ³⁵ sam ²³ pa-lan ²³ (1, 0, 2)	man ³¹ sam ³⁵ pa-lan ³⁵ (0, 0, 3)	-	man ³⁵ (0, 0, 1), man ³⁵ sam ²³ pa-lan ²³ (0, 0, 1), man ³⁵ sam ²² pa-lan ²³ (0, 0, 1)	man ²³ sam ⁴³⁴ pa-lan ⁴³⁴ (3, 0, 0), man ²³ sam ³⁴ pa-lan ³⁴ (0, 1, 1)	
3	1/197. ลันทม	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	จำปาลาว, จำป่า	cam ²³ pa: ²³ la:w ³¹ (5, 3, 3), cam ²³ pa: ²³ (3, 0, 0)	cam ³⁵ pa: ³⁵ la:w ³¹ (5, 3, 1), cam ³⁵ pa: ³⁵ (5, 4, 0)	cam ²³ pa: ²³ la:w ³⁵ (5, 1, 1), cam ²³ pa: ²³ (3, 3, 2)	cam ³⁵ pa: ³⁵ la:w ³⁵ (3, 1, 2), cam ³⁵ pa: ³⁵ (2, 1, 1)	cam ^{23/23} pa: ^{23/23} la:w ³⁵ (5, 2, 2), cam ^{23/23} pa: ^{23/23} (1, 0, 0)	
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ลันทม	lan ³¹ thom ³⁵ (0, 2, 3)	lan ³³ thom ³¹ (0, 0, 5)	lan ³¹ thom ³⁵ (0, 2, 3)	lan ³¹ thom ³⁵ (0, 3, 4)	lan ³³ thom ³³ (0, 4, 4)	
4	2/276. นาก (สัตว์)	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	บัว่น, แมงบัว่น	bo:n ^{44?} (4, 2, 2), me:ŋ ³⁵ bo:n ^{44?} (4, 1, 1)	bo:n ^{213?} (4, 3, 0), me:ŋ ³¹ bo:n ^{213?} (5, 3, 0)	bo:n ^{44?} (4, 3, 0), me:ŋ ³⁵ bo:n ^{44?} (5, 3, 0)	bo:n ^{33?} (3, 2, 1), me:ŋ ³³ bo:n ^{33?} (0, 1, 0)	bo:n ^{35?} (5, 0, 0)	
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	นาก, แมงนาก, นาก (น้ำ)	na:k ³¹ (0, 3, 2)	me:ŋ ³¹ na:k ³³ (1, 1, 0), na:k ³³ (nam ^{22?}) (0, 2, 5)	me:ŋ ³⁵ na:k ³¹ (2, 1, 2), na:k ³¹ (2, 1, 4)	na:k ³¹ (2, 2, 3)	na:k ³¹ (1, 3, 5)	

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า มีคำศัพท์บางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษาและมีบางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) **คำศัพท์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา** ตัวอย่างเช่น คำว่า “จำปาลาว” หรือ “จำปา” (คำที่ 1/197. “ลั่นทม”) ที่อาจสูญไปและมีการใช้คำว่า “ลั่นทม” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานมาแทน นอกจากนี้ยังมีคำที่มีความหมายว่า “นาก” (คำที่ 2/276. “นาก (สัตว์)”) ที่ปรากฏส่วนใหญ่ในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 ที่พูดภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษา ได้แก่ ภาษาคำเมืองและภาษาขีนใช้คำว่า “บัววน” หรือ “แมงบัววน” (ผู้พูดภาษาขีนออกเสียงเป็น [บัว้น] และ [แมงบัว้น]) ภาษาลื้อใช้คำว่า “บัววน” หรือ “แมงบัววน” (ผู้พูดภาษาลื้อออกเสียงเป็น [บัว้น] และ [แมงบัว้น]) ภาษาพวนใช้คำว่า “บัววน” หรือ “แมงบัววน” และภาษาลาวใช้คำว่า “บัววน” อย่างไรก็ตามจากการเก็บข้อมูลคำศัพท์ในงานวิจัยนี้พบว่าผู้พูดรุ่นอายุที่ 2 และ 3 ส่วนใหญ่ไม่รู้จักคำศัพท์ต่างๆ ดังกล่าว และใช้คำว่า “นาก” เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 ที่พูดภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษายืนยันว่าเคยได้ยินคนรุ่นสูงอายุใช้คำว่า “บัววน” หรือ “แมงบัววน” แต่ไม่รู้จักว่าหมายถึงสัตว์ชนิดใด และไม่แน่ใจว่าเป็นสัตว์ชนิดเดียวกันกับ “นาก” หรือไม่

2) **คำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา** ตัวอย่างเช่น คำว่า “ปาผา” ซึ่งหมายถึง “ตะพาน” (คำที่ 1/99. “ตะพาน”) ซึ่งผู้พูดภาษาคำเมือง ลื้อ ขีน และลาว โดยเฉพาะรุ่นอายุที่ 3 มีแนวโน้มจะใช้คำว่า “ปาผา” น้อยลง และใช้คำว่า “ตะพาน” หรือ “ตะพานน้ำ” แทน นอกจากนี้ผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 ส่วนใหญ่ยังยืนยันว่าไม่เคยเห็นตัวจริงของตะพานน้ำและเคยได้ยินผู้สูงอายุใช้คำว่า “ปาผา” แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นสัตว์ชนิดเดียวกันกับ “ตะพาน” หรือ “ตะพานน้ำ” หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีคำว่า “มันด้าง” หรือ “ด้าง” (คำที่ 1/161. “มันสำปะหลัง”) ในภาษาคำเมือง ลื้อ พวน และลาว รวมทั้งคำว่า “มันด้าง” และ “มันตัน” ในภาษาพวนซึ่งมีความหมายว่า “มันสำปะหลัง” ปรากฏในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 บางคนยืนยันว่าไม่เคยเห็น และบางคนเคยเห็นแต่เรียกว่า “มันสำปะหลัง” และไม่เคยรู้ว่า

คำว่า “มันต่าง” “ต่าง” “มันต่าง” หรือ “มันตัน” เป็นมันชนิดเดียวกันกับมันสำปะหลังหรือไม่

3.3 คำศัพท์ที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว เนื่องจากมีการนำคำยืมจากภาษาอื่นมาใช้แทน ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษามีคำศัพท์จำนวน 34 คำ ที่ผู้พูดยืนยันว่าไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว แต่มักนำคำศัพท์คำอื่นมาใช้แทน และจากการเก็บข้อมูลคำศัพท์ในงานวิจัยนี้ พบว่ามีเพียงผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และรุ่นอายุที่ 2 บางคนเท่านั้นที่รู้จักคำศัพท์ต่างๆ เหล่านี้ คำศัพท์ในกลุ่มนี้แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คัพท์ที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว เนื่องจากมีการนำคำยืมจากภาษาอื่นมาใช้แทน

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลือ	ชิน	พวน	ลาว
1	1/88. เดือนที่หนึ่ง	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	เดือนเมียง, เดือนเจียง	diə:n ³⁵ kiəŋ ²³ (5, 0, 0)	də:n ³⁵ ke:ŋ ³⁵ (3, 2, 0), də:n ³⁵ ce:ŋ ³⁵ (2, 0, 0)	də:n ³⁵ ke:ŋ ²³ (4, 0, 0)	diə:n ³⁵ kiəŋ ²³ (3, 2, 0), diə:n ³⁵ kiəŋ ²² (1, 0, 0)	diə:n ^{23/23} kiəŋ ^{23/23} (2, 0, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	เดือนเมก, เดือนหนิง, เดือนมกราคม, เดือนมกราคม	diə:n ³⁵ mak ⁴⁴ ka-la: ³⁵ (0, 1, 4), diə:n ³⁵ mok ⁴⁴ ka-la: ³⁵ (0, 3, 1), diə:n ³⁵ niŋ ²² (0, 2, 1)	də:n ³⁵ le:k ³³ (0, 1, 3), də:n ³⁵ niŋ ³³ (0, 3, 2)	də:n ³⁵ le:k ³¹ (1, 1, 1), də:n ³⁵ niŋ ²² (4, 3, 3), diə:n ³⁵ niŋ ²² (4, 3, 0), də:n ³⁵ thi: ³¹ niŋ ²² (0, 1, 1), də:n ³⁵ mok ⁴⁴ ka-la: ³⁵ (0, 4, 0), diə:n ³⁵ mok ⁴⁴ ka-la: ³⁵ (0, 1, 0)	diə:n ³⁵ le:k ³¹ (1, 1, 3), diə:n ³⁵ le:k ³¹ (1, 1, 1), diə:n ³⁵ niŋ ²² (1, 1, 0)	diə:n ^{23/23} le:k ³⁵ (0, 2, 1), diə:n ^{23/23} niŋ ³³ (3, 2, 0), diə:n ^{23/23} mak ³³ ka-la: ^{23/23} (0, 0, 3), diə:n ^{23/23} mok ³³ ka-la: ^{23/23} (4, 1, 1)
2	1/95. ตะเข็บ	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ตูก	du:k ³⁵ (5, 5, 2)	du:k ²⁴ (5, 4, 1)	du:k ²² (5, 5, 2)	du: ²² (5, 2, 0) du: ²² (0, 3, 0)	du:k ⁴⁴ (5, 3, 3)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ตะเข็บ	ta-khep ³⁵ (0, 4, 3)	ta-khep ³⁵ (0, 1, 4)	ta-khep ³⁵ (0, 2, 3)	ta-khep ³⁵ (0, 0, 5)	ta-khep ³⁵ (0, 3, 2)
3		คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ปลาแตก (พวน)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ใช้คำว่า "ร้อ" [ha: ^{41?}] (5, 4, 5) และ "ปลาร้า" [pa: ²³ ha: ^{41?}] (1, 3, 4)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ใช้คำว่า "ร้อ" [ha: ^{22?}] (1, 3, 2) และ "ปลาร้า" [pa: ³⁵ ha: ^{22?}] (5, 5, 5)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ใช้คำว่า "ร้อ" [ha: ^{41?}] (4, 5, 5) และ "ปลาร้า" [pa: ²³ ha: ^{41?}] (5, 1, 4)	pa: ³⁵ de: ²² (3, 4, 3), pa: ³⁵ de: ²² (2, 1, 0)	- พวน นุกรมลาว- ไทย: ปลาแตก
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ร้อ, ปลาร้า	-	-	ha: ^{41?} (2, 5, 4), pa: ³⁵ ha: ^{41?} (5, 4, 5)	pa: ^{23/23} ha: ^{35?} (5, 5, 5)	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลือ	ชิน	พวน	ลาว
4	1/135. ปิด	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	หับ (คำเมือง, พวน, ลาว); จำ (คำเมือง); จับ (ชิน)	hap ³⁵ (5, 5, 4), gam ³⁵ (5, 5, 2) nap ⁴⁴ (0, 1, 1)	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุใช้คำว่า "หับ" [hap ³⁵] (5, 5, 4) และ "ปิด" [pit ³⁵] (0, 2, 5))	nap ⁴⁴ (5, 1, 0) (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุใช้คำว่า "หับ" [hap ³⁵] และรุ่นอายุที่ 2 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "ปิด" [pit ³⁵] (0, 3, 5) แต่มีเพียงรุ่นอายุที่ 1 และ 2 ที่ใช้คำว่า "จับ" [nap ⁴⁴] (5, 1, 0))	hap ³⁵ (4, 5, 0) (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุใช้คำว่า "จับ" [nap ³⁵] (2, 4, 3) แต่มีเพียงรุ่นอายุที่ 1 และ 2 ที่ใช้คำว่า "หับ" [hap ³⁵] (4, 5, 0))	hap ³⁵ (2, 0, 0) (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุบางคนใช้คำว่า "จับ" [nap ³⁵] (4, 1, 4) แต่มีเพียงรุ่นอายุที่ 1 และ 2 ที่ใช้คำว่า "หับ" [hap ³⁵] (2, 0, 0))
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ปิด (คำเมืองชิน, พวน, ลาว); ยัด, ฮัด (ลาว)	pit ³⁵ (1, 2, 4)	-	pit ³⁵ (0, 3, 5)	pit ³⁵ (2, 3, 4)	pit ³⁵ (3, 4, 3), ?at ³⁵ (1, 0, 1), ?it ³⁵ (1, 3, 0)
5	1/138. เปิด	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ไซ	khay ²³ (4, 5, 2)	khay ³⁵ (5, 3, 3)	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้ทั้งคำว่า "ไซ" [khay ²³] และบางคนใช้คำว่า "เปิด" [pə:t ²²] (1, 3, 5))	khay ²³ (4, 3, 1), khay ²² (1, 1, 3)	khay ³⁴ (5, 0, 0), khay ³⁴ (0, 3, 2)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	เปิด	pə:t ²² (5, 5, 5)	pə:t ²⁴ (3, 5, 5)	-	pə:t ²² (1, 3, 5)	pə:t ²⁴ (3, 4, 5)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	สี่	ซิ่น	พวน	ลาว
6	1/157. โฟธิ์	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	สะหลี	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "สะหลี" [sa-li: ²³] (5, 5, 4) และบาง คนใช้คำว่า "โฟธิ์" [pho: ³⁵] (1, 1, 2))	sa-li: ³⁵ (5, 4, 2)	sa-li: ²³ (5, 5, 3)	sa-li: ²³ (2, 2, 0), sa-li: ²² (3, 4, 1)	sa-li: ⁴³⁴ (5, 0, 0), sa-li: ³⁴ (0, 2, 2)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	โฟธิ์	-	pho: ³¹ (0, 1, 5)	pho: ³⁵ (1, 0, 2)	pho: ³⁵ (0, 0, 4)	pho: ^{23/23} (4, 4, 3)
7	1/162. เมฆ	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ฝ้า (คำเมือง, สี่, ซิ่น, ลาว); ฝ้าย (พวน)	fa: ⁴⁴² (5, 5, 2)	fa: ²¹³⁷ (5, 5, 3)	fa: ⁴⁴² (5, 3, 1)	fa: ³⁵² (5, 5, 0)	fa: ⁴⁴² (4, 3, 1), khi: ⁴⁴² fa: ⁴⁴² (2, 0, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	เมฆ, ก้อนเมฆ	me:k ³¹ (0, 2, 3), ko:n ⁴⁴² me:k ³¹ (0, 0, 2)	me:k ³⁵ (0, 2, 5)	me:k ³¹ (0, 3, 5)	me:k ³¹ (0, 0, 4)	me:k ³⁵ (1, 3, 3), ko:n ³⁵² me:k ³⁵ (0, 0, 2)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
8	1/195. ละลาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ไม่	nay ³¹ (5, 5, 3)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “ไม่” [nay ³³] (5, 4, 5) และรุ่น อายุที่ 2 กับ 3 บาง คนใช้คำว่า “ละลาย” [la-la.y ³¹] (0, 2, 2))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นทุกคน ใช้คำว่า “ไม่” [nay ³¹] และรุ่นอายุ ที่ 2 กับ 3 บางคนใช้ คำว่า “ละลาย” [la- la.y ³⁵] (1, 2, 3))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นส่วน ใหญ่ใช้คำว่า “ไม่” [nay ³¹] (4, 5, 5) และบางคนใช้คำว่า “ละลาย” [la- la.y ³⁵] (2, 3, 4))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง สามรุ่น อายุส่วนใหญ่ใช้คำ ว่า “ไม่” [nay ³³] (5, 4, 5) และบาง คนใช้คำว่า “ละลาย” [la-la.y ²³] (3, 2, 1))
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ละลาย	la-la.y ³⁵ (1, 2, 4)				

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลือ	ชิน	พวน	ลาว
9	2/28. กล้วย น้ำว้า	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	<p>ก้วยอั้งตึง, ก้วยอั้งตึง (ลือ) ก้วยมะเนืออั้ง (ชิน)</p>	<p>- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษา รุ่นอายุที่ 1 และ 2 ส่วน ใหญ่ใช้คำว่า "โก้ยอั้ง" [ko:y^{44?} ʔoŋ^{22?}] (4, 5, 1) และรุ่นอายุที่ 1 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "ก้วยอั้ง" [kuəy^{44?} ʔoŋ^{22?}] (1, 0, 4)</p> <p>พจนานุกรมภาษาล้านนา: ko.j^{44?} ta.j^{44?} (กล้วยใต้ ก้วยใต้) (กล้วยน้ำว้า ในเขตจังหวัดแพร่ เรียก กล้วยอั้ง ลำปางเรียก กล้วยป่าลืออั้ง), ka³³ liʔ⁴⁵ ʔoŋ²¹ (ทะเลอั้ง [ทะเลอั้ง]) (น. กล้วย น้ำว้า ใช้เรียกในท้องที่ ทั่วไปเรียกกล้วยใต้ ปาลี อั้ง ก็ว่า), ba.²¹ liʔ⁴⁵ ʔoŋ²¹ (ปาลีอั้ง น. กล้วยน้ำว้า ใช้ชื่อนี้ใน เขตจังหวัดแพร่ เป็นต้น ทั่วไปใช้กล้วยใต้)</p>	<p>ko:y^{213?} ʔiŋ³⁴ ti:ŋ³⁵ (5, 3, 1), ko:y^{213?} ʔiŋ³⁴ ti:ŋ²⁴ (0, 0, 2), ko:y^{213?} ʔiŋ²⁴ ti:ŋ²⁴ (0, 2, 2)</p>	<p>ko:y^{44?} ma-ni:³⁵ ʔoŋ²² (1, 0, 0) (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "โก้ยอั้ง" [ko:y^{41?} ʔoŋ^{22?}] (4, 5, 2) รุ่น อายุที่ 1 กับ 3 บาง คนใช้คำว่า "ก้วย อั้ง" [kuəy^{41?} ʔoŋ^{22?}] และรุ่นอายุที่ 1 กับ 3 บางคนใช้คำ ว่า "โก้ยน้ำว้า" [ko:y^{44?} nam^{41?} wa:^{41?}] (1, 0, 2))</p>	<p>- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "โก้ยอั้ง" [ko:y^{41?} ʔoŋ^{22?}] (4, 5, 2) รุ่น อายุที่ 1 กับ 3 บาง คนใช้คำว่า "ก้วย อั้ง" [kuəy^{41?} ʔoŋ^{22?}] (1, 0, 1) และรุ่นอายุที่ 3 บาง คนใช้คำว่า "ก้วย น้ำว้า" [kuəy^{41?} nam^{41?} wa:^{41?}] (0, 0, 3) และบางคนใช้ คำว่า "โก้ยน้ำว้า" [ko:y^{41?} nam^{41?} wa:^{41?}] (0, 0, 2)</p>	<p>- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษา รุ่นอายุที่ 1 ทุกคน และรุ่นอายุที่ 3 บางคนใช้คำว่า "ก้วยอั้ง" [kuəy^{35?} ʔoŋ^{33?}] (5, 0, 1) และรุ่นอายุที่ 2 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "โก้ยอั้ง" [ko:y^{35?} ʔoŋ^{33?}] (0, 2, 1) และ [ko:y^{35?} ʔoŋ^{33?}] (0, 3, 2))</p>
			คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ก้วยอั้ง	-	ko:y ^{213?} ʔoŋ ³⁴ (1, 2, 0)	ko:y ^{44?} ʔoŋ ³² (5, 5, 5)	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
10	2/47. กิ่งกือ	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	แมงตึกเตา, แมงตึกเตา (คำเมือง); แมงเงา้อ, แมงเงาวหรือ (ลื้อ); แมงคำหมาก, แมงหมาก (พวน); แมงน้ำหมาก (ลาว)	me:ŋ ³⁵ tik ²² taw ³⁵ (1, 1, 0), me:ŋ ³⁵ tik ²² taw ²³ (3, 1, 0)	me:ŋ ³⁵ ŋaw ³⁵ ŋw: ^{22?} (0, 1, 0), me:ŋ ³⁵ ŋa:w ³¹ ŋw: ^{21?2} (0, 1, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "แมง แสนตืน" [me:ŋ ³⁵ se:n ²³ ti:n ²³] และ รุ่นอายุที่ 2 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "แสนตืน" [se:n ²³ ti:n ²³] (0, 2, 2))	me:ŋ ³⁵ kham ³⁵ ma: ^{22?} (0, 1, 0), me:ŋ ³⁵ ma: ²² (0, 2, 1)	me:ŋ ^{23/23} nam ^{35?} ma:k ⁴⁴ (4, 5, 3)
			พจนานุกรมภาษา ล้านนา: khi: ^{44?} ta: ²⁴ le: ^{44?} (ซีตาแท้) ซีตาแท้) น. กิ่งกือ แมงแสนตืนที่ว่า ได้เดือนตัวเล็กๆ สี แดงมักใช้เป็นเหยื่อ ตกปลา ซีตาแท้ก็ ว่า, khi: ^{44?} taw ²⁴ le: ^{44?} (ซีตาแท้), me:ŋ ³³ se:n ²⁴ ti:n ²⁴ (แมลงแสนตืน [แมง แสนตืน] น. กิ่งกือ), tik ²¹ taw ²⁴ (ตึกเตา [ตึกเต่า] น. กิ่งกือ), tik ²¹ taw ²⁴ (ตึกดาว [ตึกต่าว] น. กิ่งกือ ตึกเตาก็ว่า)	ลื้อ เมืองยอง และ ลื้อ เชียงรุ่ง: me:ŋ ^{34/21} toy ¹² xuu ^{31?} ('a centipede which curts up when struck')		พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: kin ⁴⁵ kuwu ³⁴ , buj ⁴⁵ kuwu ³⁴ , buj ⁴⁵ kuwu ³⁴ : พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: บึงกือ; พวน สุพรรณบุรี: kin ⁴⁴ ki: ³³ (ผู้พูดรุ่นอายุ น้อย), boj ⁴⁴ ki: ³³ (ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุ)	พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: boj ku: (บึงกือ)	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	แมงแสนตัน, กิ่งกือ (คำเมือง, ลาว); แมง แสนตัน, แสนตัน (ลื้อ; แมงแสนตัน, แมงตันแสน, แมงบั้งคือ (พวน)	me:ŋ ³⁵ se:n ²³ ti:n ²³ (5, 5, 5), kiŋ ⁴⁴⁷ ki: ³⁵ (0, 1, 1)	me:ŋ ³¹ se:n ³⁵ ti:n ³⁵ (4, 3, 5), se:n ³⁵ ti:n ³⁵ (4, 3, 1)	-	me:ŋ ³⁵ se:n ²³ ti:n ³⁵ (3, 1, 1), me:ŋ ³⁵ se:n ²² ti:n ³⁵ (0, 1, 3), me:ŋ ³⁵ ti:n ³⁵ se:n ²³ (1, 2, 0), me:ŋ ³⁵ boŋ ⁴¹² khi: ³⁵ (4, 0, 0)	kiŋ ³⁵⁷ ki: ^{23/23} (1, 0, 2)
11	2/65. ขมับ	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ขมับ	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ใช้คำว่า "หิ้งบ" [ŋi:p ²²] (5, 5, 4) และรุ่นอายุที่ 2 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "ขมับ" [kha- map ³⁵] (0, 3, 2)) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: ŋi:p ²¹ (หิ้งบ. ขมับ)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ใช้คำว่า "หมีด" [mi:t ²⁴] (5, 5, 4) และรุ่นอายุที่ 3 บาง คนใช้คำว่า "หิ้งบ" [ŋi:p ²⁴] (0, 0, 2) และ "ขมับ" [kha- map ³⁵] (0, 0, 2)) ลื้อ เมืองยอง และ ลื้อ เชียงรุ่ง: miit ¹² (*temples of the head')	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "หมีด" [mi:t ²²] (4, 4, 4) และมีบางคน ใช้คำว่า "หิ้งบ" [ŋi:p ²²] (1, 1, 2)) จีน กลางเมือง: ŋip ²¹ (petsuk, 1978); ŋiip ²² (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)	kha-map ³⁵ (0, 0, 3)	kha-map ³⁵ (1, 3, 4) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: k'á- máp, ká-máp
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	หมีด, หิ้งบ, หมับ	-	-	-	mi:t ²² (4, 5, 2)	ŋi:p ²⁴ (0, 1, 1) ni:p ⁴⁴ (5, 3, 3)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
12	2/67. ชยัน	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ซัก (ลื้อ)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “หมั่น” [man ²²]) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: duʔ ²⁴ (ดู [ดู] ว. เด็ดเดี่ยว เด็ดขาด ไม่หวาด เกรงสิ่งใด ชยัน), man ²¹ (หมั่น ก. หมั่น-ชยัน อุดສາະ ไม่อยู่นิ่งเฉย ว. บ่อย เช่น หมั่นมาแฉ่วนอ- มาเถียวบ่อยๆนะ)	- khak ³⁵ (4, 3, 1) (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “ดู” [duʔ ³⁵] (5, 4, 5) และ “หมั่น” [man ²⁴] (5, 5, 5)) ลื้อ ลิบสองปันนา: xak ⁵⁵ ; ลื้อ เมือง ยอง: xak ⁴⁵ (‘diligent’)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “ดู” [duʔ ³⁵] (4, 4, 4) และทุก คนใช้คำว่า “หมั่น” [man ²²]) จีน กลางเมือง: kaj ^{51/512} (petsuk, 1978)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “ดู” [duʔ ³⁵] (5, 4, 3) และทุก คนใช้คำว่า “หมั่น” [man ²²]) พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: man ²² , kha ³⁴ jan ²³ ; พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: ดู (ก. หมั่น, ชยัน)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “ดู” [duʔ ³⁵] และรุ่น อายุที่ 1 กับ 3 บาง คนใช้คำว่า “หมั่น” [man ³³] (2, 0, 2)) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: dú (ดู), mǎn (หมั่น), k ^h á-jǎn (ชะหยั่น), phía:n (เพียน = เพียร)
			คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ดู, หมั่น (ลื้อ)	-	duʔ ³⁵ (5, 4, 5), man ³⁴ (5, 5, 5)	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
13	2/79. ซิ่น	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	<p>สี่ (ลื้อ, พวน, ลาว); ลูก (พวน)</p> <p>(หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ซิ่น" [khan^{44?}])</p> <p>พจนานุกรมภาษา ล้านนา: si:^{44?} khan^{44?} daj³³ (สี่ ซิ่นได๋ น. ซิ่นบันได)</p>	<p>- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "สี่" [khan^{44?}])</p> <p>ลื้อ เมืองยอง: xan^{11?} day^{34?} (‘steps of stairway or ladder’); ลื้อ เมืองยอง และลื้อ เชียงรุ่ง: bak^{45/55} xuum^{11?} day^{342/55}, luuk³³ xuum^{11?}, day^{342/55}, bak^{45/55} xuum^{11?} day^{342/55}, luuk³³ xuum^{11?}, day^{342/55}</p> <p>หมายเหตุ: ไน ภาษาลื้อ เมืองยอง มีคำว่า "สี่" / sii^{11?} / เป็นลักษณะนาม ของกระดูก ล็อดร และพื้น ‘classifier for ‘wheel, bones, teeth’</p>	<p>si:^{213?} (0, 1, 2)</p> <p>- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "สี่" [si:^{44?}] และมีบาง คนใช้คำว่า "ซิ่น" [khan^{44?}] (1, 1, 3))</p> <p>ซิ่น กลางเมือง (petsuk, 1978): si:^{32?} (‘step (of ladder, stairs)’)</p>	<p>si:^{33?} (3, 1, 1), lu:²² (2, 2, 0)</p> <p>พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: ถ้าน (น. ซิ่น, ซิ่น, อัครา)</p>	<p>si:^{44?} (0, 1, 0)</p> <p>พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: k^han (ซิ่น), p^han (ผ่าน ‘level, classifier for such things’ = ซิ่น, ระดับ)</p>	
			คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ซิ่น	-	khan ^{213?} (5, 4, 4)	-	khan ^{33?} (3, 5, 5)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
14	2/82. ข้าวเช้า	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ข้าวงาย	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ข้าว งาย" [khaw ⁴⁴² ŋa:y ³⁵] และมีรุ่น อายุที่ 3 บางคนใช้ คำว่า "ข้าวเช้า" [khaw ⁴⁴² caw ⁴¹²] (0, 0, 4) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: khaw ⁴⁴² ŋa:j ³³ (ข้าวงาย [เข้า งาย] น. อาหารมื้อเช้า) หมายเหตุ: kin ²⁴ ŋa:j ³³ [กินงาย] ก. กินอาหารมื้อเช้า เวลาที่ควรถูกกินอาหาร มื้อเช้า, ŋa:j ³³ (งาย [งาย] น. เวลาเช้า อาหารเช้า)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ข้าว งาย" [khaw ²¹³² ŋa:y ³¹] และมีรุ่น อายุที่ 2 กับ 3 บาง คนใช้คำว่า "ข้าว เช้า" [khaw ²¹³² caw ²²²] (0, 1, 2) ลื้อ เมืองยอง และ ลื้อ เชียงรุ่ง: xaw ¹¹² ŋaay ^{342/21}	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ข้าว งาย" [khaw ⁴⁴² ŋa:y ³⁵] บางคนใช้ คำว่า "ข้าวเมอะ งาย" [khaw ⁴⁴² mɔ-ŋa:y ³⁵] (5, 5, 2) และมี บางคนใช้คำว่า "ข้าวเช้า" [khaw ⁴⁴² caw ⁴¹²] (1, 2, 2) ซิ่น กลางเมือง: khaw ³²² ŋa:j ^{23/45} (petsuk, 1978); khaw ³³² ŋaay ⁴⁴ (“morning meal at 9 a.m.”) (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ข้าว งาย" [khaw ³³² ŋa:y ³⁵] และมีรุ่น อายุที่ 3 บางคนใช้ คำว่า "ข้าวเช้า" [khaw ³³² saw ⁴¹²] (0, 0, 2) พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: khaw ⁴⁴ saw ⁴⁴ ; muu ⁴⁵ saw ⁴⁴ , khaw ⁴⁴ ŋaaj ³⁴ ; พวน สุพรรณบุรี: khaw ⁴³ ŋa:j ³³ (รุ่นสูงอายุ), khaw ⁴³ sa:w ⁴⁴ (วัย กลางคนและรุ่นอายุ น้อย); พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: เข้า งาย	khaw ⁴⁴² ŋa:y ^{232/23} (1, 3, 1) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: k ^h aw sàw (the first meal, taken around 6 a.m. อาหารมื้อเช้า (ไม่ หนัก)), k ^h aw ŋa:j (second meal, taken around 10 a.m. อาหารมื้อที่ สองประมาณ 10 โมงเช้า)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลือ	จีน	พวน	ลาว
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ข้าวเช้า	-	-	-	-	khaw ^{44?} saw ^{35?} (4, 4, 5), khaw ^{44?} mi: ^{35?} saw ^{35?} (4, 2, 2)
15	2/83. ข้าว	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ข้าวมือสวาย, ข้าวมือสลาย, ข้าวสวาย, ข้าวสวย (ลาว)	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุใช้คำว่า "ข้าวทอน" [khaw ^{44?} to:n ^{35?}] (5, 5, 4) และมีรุ่นอายุที่ 1 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "ข้าวเที่ยง" [khaw ^{44?} tɿəŋ ³¹] (1, 0, 3))	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ข้าวทอน" [khaw ^{213?} to:n ³¹] และมีรุ่นอายุที่ 2 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "ข้าวเที่ยง" [khaw ^{213?} te:ŋ ³³] (0, 2, 1))	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ข้าวทอน" [khaw ^{44?} to:n ^{35?}] บางคนใช้คำว่า "ข้าวเมอะทอน" [khaw ^{44?} mə-to:n ^{35?}] (5, 4, 1) และมีรุ่นอายุที่ 1 กับ 2 บางคนใช้คำว่า "ข้าวเที่ยง" [khaw ^{44?} te:ŋ ³¹] (2, 1, 0))	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ข้าวทอน" [khaw ^{33?} to:n ^{35?}] และมีรุ่นอายุที่ 1 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "ข้าวเที่ยง" [khaw ^{33?} tɿəŋ ³¹] (1, 0, 3) พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: khaw ⁴⁴ saaj ²³ , muu ⁴⁵ pheen ³⁴ , พวนสุพรรณบุรี: khaw ⁴³ suaj ²⁴ (รุ่นสูงอายุและวัยกลางคน), khaw ⁴³ ka:ŋ ³³ wan ³³ (วัยกลางคนและรุ่นอายุน้อย); พจนานุกรมภาษาไทยพวน เข้าวสวาย	khaw ^{44?} mi: ^{35?} sway ⁴³⁴ (1, 0, 0), khaw ^{44?} mi: ^{35?} sa:y ³⁴ (0, 1, 0), khaw ^{44?} swa:y ⁴³⁴ (4, 0, 0), khaw ^{44?} swa:y ³⁴ (0, 0, 2), khaw ^{44?} sa:y ⁴³⁴ (0, 1, 0), khaw ^{44?} sa:y ³⁴ (0, 3, 4) พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ: k ^h aw swā:y (the third meal, taken around 2 p.m. อาหารมื้อที่สาม ประมาณ 14 น.)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ข้าวเที่ยง	-	-	-	-	khaw ^{44?} thioŋ ³³ (5, 4, 3)
16	2/124. คุณ (พี่ช)	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ลมแล้ง	lom ³⁵ le:ŋ ^{41?} (5, 3, 1)	lum ³¹ le:ŋ ^{22?} (5, 3, 2), ko: ³⁵ sa-khe: ³⁵ (1, 0, 0)	lom ³⁵ le:ŋ ^{41?} (5, 3, 0)	lom ³⁵ le:ŋ ^{41?} (5, 5, 1)	lom ^{35/23} le:ŋ ^{35?} (0, 1, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	คุณ	khu:n ³⁵ (0, 1, 4)	khu:n ³¹ (0, 0, 1)	khu:n ³⁵ (1, 1, 3)	khu:n ³⁵ (1, 1, 0)	khu:n ^{35/23} (5, 5, 5)
17	2/127. เคาะ	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ชก (คำเมือง, ซิ่น, พวน); ต่อย (คำ เมือง, ลื้อ, ซิ่น, พวน)	cok ⁴⁴ (0, 1, 0), toy ²² (1, 3, 2), to:y ²² (4, 1, 1) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: toj ²¹ (ตอย [ตอย] ก. เคาะ กระทบ เคาะให้ หลุดออกจากที่ ต.ย. toj ²¹ pa ³³ tu: ²⁴ ตอยประตุ [ตอยปะตุ] ก. เคาะ ประตุ)	toy ²⁴ (5, 2, 4) ภาษาลื้อ เมืองยอง และ ลื้อ เชียงรุ่ง: toy ¹² , toy ²² ('to strike (e.g., a glass gently' (so doesn't break)	cok ⁴⁴ (2, 1, 2), to:y ²² (1, 1, 0), to:y ²² (2, 3, 3) ซิ่น กลางเมือง: to:ɣ ²¹ ('to knock, to ring (a bell)' (Petsuk, 1978)	cok ²² (2, 4, 0), toy ²² (2, 3, 0), to:y ²² (2, 0, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "เคาะ" [khoʔ ³³]) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: k ^{h5} (เคาะ knock, rap, tap = เคาะ; to:ɣ (ตอย ring (a bell), tap = ตี, เคาะ)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	เคาะ (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น, พวน); ทูป (คำ เมือง); ตี (ลื้อ)	khoʔ ⁴⁴ (0, 4, 5), tup ⁴⁴ (1, 1, 0)	khoʔ ³³ (1, 1, 3), ti: ³⁵ (0, 1, 1)	khoʔ ⁴⁴ (1, 1, 4), khoʔ ³⁵ (1, 2, 0)	khoʔ ²² (0, 2, 5), khoʔ ³⁵ (1, 2, 0)	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
18	2/149. จำ	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	จื้อ	ci: ²² (4, 3, 0) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: cam ²⁴ , cam ²⁴ ci: ²¹ (จำจื้อ [จำจื้อ] ก. จดจำ สืบทอดโดยการ บอกเล่า), ci: ²¹ (จื้อ [จื้อ] ก. จำกำหนด ไว้ในใจ), ci: ²¹ cam ²⁴ (จื้อจำ สืบ ทอดโดยการบอก เล่า จำจื้อ ก็ว่า)	ci: ²⁴ (4, 3, 0) ลื้อ สิบสองปันนา: tsu ³⁵ dai ¹³ (จำ); ลื้อ เมืองยอง และ ลื้อ เชียงรุ่ง: cam ^{44/55} cuu ¹² (‘to remember’), cuu ¹² , cam ^{44/55} cuu ¹² , cuu ¹² cam ^{44/55} (‘to remember’), cuu ¹² cam ^{44/55} (‘to remember’)	ci: ²² (4, 2, 2) ซิ่น กลางเมือง: cu ²¹ , cu ²¹ , cam ¹⁵ (petsuk, 1978)	ci: ²² (3, 4, 2) พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: จื้อ (ก. จำ, จดจำ)	ci: ³³ (3, 1, 0) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: team (จำ remember), tɛt: (จื้อ remember = จำ)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	จำ	cam ²³ (5, 5, 5)	cam ³⁵ (2, 4, 5)	cam ²³ (5, 5, 4)	cam ³⁵ (4, 5, 5)	cam ^{23/23} (5, 5, 5)
19	2/263. ไทร (พืช)	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ไฮ	hay ³⁵ (5, 2, 0)	hay ³¹ (5, 4, 1)	hay ³⁵ (5, 4, 1)	hay ³⁵ (4, 2, 0)	hay ^{23/23} (5, 0, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ไทร	say ³⁵ (1, 4, 5)	say ³¹ (0, 0, 4)	say ³⁵ (0, 1, 4)	say ³⁵ (1, 3, 5)	say ²³ (1, 5, 4)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลือ	ชิน	พวน	ลาว
20	2/270. น้อยหน้า	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	หมักเกิดแฮด, มะเกิดแฮด, มะเกิดแฮด, ปะเกิดแฮด, มะเกิดแฮด, เกิดแฮด (ลือ); มะเกิดแฮด (พวน)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "มะหน้อแฮน" [ma-no: ⁴⁴² ne: ⁴⁴²] (4, 5, 5) และมีรุ่นอายุที่ 1 กับ 2 บางคนใช้คำ ว่า "หน้อแฮน" [no: ⁴⁴² ne: ⁴⁴] (1, 2, 0) รุ่นอายุที่ 1 กับ 3 บางคนใช้คำ ว่า "น้อแฮน" [no: ⁴¹² ne: ⁴⁴²] (1, 0, 1))	mak ³⁵ ket ³⁵ he: ³³ (1, 0, 0), ma-ket ³⁵ he: ³³ (0, 1, 1), ba- ket ³⁵ he: ³³ (2, 3, 2), ba-ket ³⁵ he: ³³ (1, 0, 0), ket ³⁵ he: ³³ (0, 2, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "มะหน้อแฮน" [ma-no: ⁴⁴² ne: ⁴⁴²] (4, 4, 4) บางคนใช้คำว่า "หน้อแฮน" [no: ⁴⁴² ne: ⁴⁴²] (1, 2, 3) และมีรุ่น อายุที่ 1 จำนวน 4 คน ใช้คำว่า "หมักหน้อแฮน" [mak ³⁵ no: ⁴⁴² ne: ⁴⁴²] (4, 0, 0))	ma-ket ³⁵ he: ²² (1, 0, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "หมากเสียบ" [mak ⁴⁴ siap ⁴⁴] (2, 4, 3) บางคน ออกเสียงเป็น "หมัก เสียบ" [mak ³⁵ siap ⁴⁴] (4, 2, 2))
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	มะหน้อแฮน, หน้อ แฮน (ลือ); มะน้อ แฮน, มะหน้อแฮน (พวน)	-	ma-no: ²¹³² ne: ²¹³² (2, 3, 5), no: ²¹³² ne: ²¹³² (0, 1, 1)	-	ma-no: ^{y112} ne: ³³² (0, 1, 2), ma- no: ³³² ne: ³³² (5, 4, 2)	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลือ	ชิน	พวน	ลาว
21	2/280. น้ำตก	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	น้ำตกตาด, น้ำตก ตาดผา, ตาด (ลือ)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “น้ำตก” [nam ⁴¹² tok ³⁵]) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: na:m ⁴⁵ tok ²⁴ ta:t ²¹ (น้ำตก ตาด [น้ำตก ตาด] น. น้ำตก – น้ำที่ตก จากภูเขาลงมาที่ หน้าผา	nam ²²⁷ tok ³⁵ ta:t ²⁴ (3, 0, 0), nam ²²⁷ tok ³⁵ ta:t ²⁴ pha: ³⁵ (3, 0, 0), ta:t ²⁴ (5, 1, 0) ลือ เมืองยอง และ ลือ เชียงรุ่ง: nam ³¹² tok ^{45/55} taat ¹² ('waterfall')	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “น้ำตก” [nam ⁴¹² tok ³⁵]) ชิน กลางเมือง: nam ^{51/512} tok ⁴⁴ taat ¹² ('waterfall') (Gedney, 1964 ไน Hudak, 1994)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “น้ำตก” [nam ⁴¹² tok ³⁵]) พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: น้ำ โจน	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “น้ำตก” [nam ³⁵² tok ³⁵]) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: tǎ:t (ตาด waterfall น้ำตก), nǎm tók น้ำตก waterfall)
			คำศัพท์ที่อาจมาแทน	น้ำตก	-	nam ²²⁷ tok ³⁵ (5, 5, 5)	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
22	2/298. บาดแผล	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	รอย (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น, พวน, ลาว); บาด (ลื้อ, ซิ่น, ลาว)	ho:y ³⁵ (1, 0, 0) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: ba:t ²¹ (บาด น. รอยแผล ปากแผล เส้นผ่าศูนย์กลาง เรียก ปากบาด บาดร ก. ทำให้เกิดเป็นแผล หรือรอยขีดข่วน อย่างของมีคมบาด หมายเหตุ: ใน พจนานุกรมภาษา ล้านนามีคำว่า ho:j ³³ และมี คำอธิบายว่า ho:j ³³ รอย [ฮอย] น. รอย- ลักษณะที่เป็นเส้น เป็นริ้วหรือลวดลาย ที่ปรากฏอยู่กับพื้น สิ่งใดสิ่งหนึ่ง	ho:y ³¹ (1, 0, 0), ba:t ²⁴ (0, 1, 0) ลื้อ เมืองของ baat ¹² (to cut, wound'); ลื้อ เมืองของ และลื้อ เขียงจู้จ: baat ¹² phe: ^{45/55} , phe: ^{45/55} (wound) pin ^{45/55} baat ¹² pin ^{45/55} hoj ^{34/21} (to be wounded, cut'), phe: ^{45/55} (wound')	ho:y ³⁵ (2, 0, 0), ba:t ³³ (1, 0, 0) ซิ่น กลางเมือง ho:j ^{23/45} cep ^{23/45} (a wound, a cut'), wa:t ²¹ (to wound, cut'), ba:t ²¹ (to wound, cut') (Petsuk, 1978); pen ³⁵ cep ⁴⁴ (to be wounded') (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)	ho:y ³⁵ (2, 2, 1)	ho:y ^{23/23} (0, 0, 1), ba:t ⁴⁴ (5, 3, 1) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: bā:t (บาด cut, wound n.), p ^h :e: (แผล wound, cut n. แผล, บาดแผล)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	แผล (คำเมือง, ลื้อ, จีน, พวน, ลาว); บาดแผล (ลื้อ)	phe: ²³ (4, 5, 5)	ba:t ²⁴ phe: ³⁵ (4, 3, 2), phe: ³⁵ (4, 5, 5)	phe: ²³ (5, 5, 5)	phe: ²³ (4, 4, 0), phe: ²² (0, 1, 5)	phe: ⁴³⁴ (2, 1, 0), phe: ³⁴ (0, 4, 5)
23	2/355. ฟอง (น.)	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ปวก (คำเมือง, พวน)	puak ²² (5, 5, 3)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “ปวก” และออก เสียงเป็น [po:k ²⁴] (4, 5, 4) และบาง คนใช้คำว่า “ฟอง” [fo:ŋ ³¹] (3, 3, 4))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “ปวก” และออก เสียงเป็น [po:k ³³] (5, 3, 4) บางคนใช้ คำว่า “ฟอง” [fo:ŋ ³⁵] (1, 3, 4))	puoʔ ²² (4, 4, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ บางคนใช้คำว่า “ไป” [po: ^{35ʔ}] (4, 2, 4) และบางคนใช้คำว่า “ฟอง” [fo:ŋ ^{232/23}] (3, 5, 5))
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ฟอง	fo:ŋ ³⁵ (1, 3, 3)	-	-	fo:ŋ ³⁵ (1, 4, 5)	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
24	2/384. แมง มุ่ม	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	แมงก้งขาว, แมงโค้ง ขาว (ลื้อ)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “แมงก้าโพ้ง” และ ออกเสียงเป็น [me:ŋ ³⁵ kam ²² po:ŋ ^{41?}] (5, 5, 4) รุ่นอายุที่ 1 และ 2 บางคนใช้คำว่า “ก้า โพ้ง” [kam ²² po:ŋ ^{41?}] (2, 3, 0) รุ่นอายุที่ 2 และ 3 บางคนใช้คำว่า “แมงมุ่ม” [me:ŋ ³⁵ mum ³⁵] (0, 1, 4))	me:ŋ ³¹ koŋ ^{22?} ka:w ³⁵ (1, 0, 0), me:ŋ ³¹ koŋ ³¹ ka:w ³⁵ (0, 1, 0) ลื้อ ลิบสองปันนา: kuŋ ¹³ ka:u ⁵⁵ ; ลื้อ เขียงรุ่ง: kuŋ ^{11?} kaaw ⁵⁵	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “แมงก้าโพ้ง” และ ออกเสียงเป็น [me:ŋ ³⁵ kam ²² po:ŋ ^{41?}] (5, 5, 4) บางคนใช้คำว่า “ก้า โพ้ง” [kam ²² po:ŋ ^{41?}] (3, 4, 1) รุ่นอายุที่ 3 บางคน ใช้คำว่า “แมงมุ่ม” [me:ŋ ³⁵ mum ³⁵] (0, 0, 4))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “แมงก้าโพ้ง” และ ออกเสียงเป็น [me:ŋ ³⁵ kam ²² po:ŋ ^{41?}] (5, 3, 2) รุ่นอายุที่ 2 และ 3 บางคนใช้คำว่า “กะโพ้ง” [ka- po:ŋ ^{41?}] (0, 1, 1) รุ่นอายุที่ 2 และรุ่น อายุที่ 3 บางคนใช้ คำว่า “แมงมุ่ม” [me:ŋ ³⁵ mum ³⁵] (0, 1, 4))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “แมง มุ่ม” [me:ŋ ^{232/23} mum ^{232/23}])
			คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ค้ำโพ้ง, แมงก้า / ค้ำโพ้ง, แมงมุ่ม	-	kam ³⁵ po:ŋ ^{22?} (0, 0, 1), me:ŋ ³¹ kam ^{24/35} po:ŋ ^{22?} (5, 5, 3), me:ŋ ³¹ mum ³¹ (0, 1, 5)	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	สี่	จีน	พวน	ลาว
25	2/407. จำ (น.)	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	จำ (สี่, ลาว)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “แกลบ” ออกเสียง เป็น [ke:p ²²])	ham ³¹ (4, 0, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “แกลบ” ออกเสียง เป็น [ke:p ²²] (4, 5, 5) และบางคน ใช้คำว่า “แกลบ อ่อน” ออกเสียงเป็น [ke:p ²² ʔo:n ²²] (5, 1, 2))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “แกลบ” ออกเสียง เป็น [ke:p ²²])	ham ^{33/23} (3, 0, 0)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	แกลบ (สี่, ลาว) แกลบอ่อน, ซี่แกลบ, ซี่แกลบอ่อน (ลาว)	-	ke:p ²⁴ (2, 5, 5)	-	-	ke:p ⁴⁴ (4, 5, 5), ke:p ⁴⁴ ʔo:n ³³ (2, 2, 0), khi: ^{44?} ke:p ⁴⁴ (2, 2, 1), khi: ^{44?} ke:p ⁴⁴ ʔo:n ³³ (1, 1, 0)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
26	2/413. เชอ	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	เอ๋ม (ลาว)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “เออะ” [ʔəʔ ³⁵]) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: ʔəʔ ³⁴ (เออะ [เออะ] ก. เชอ)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “เออะ” [ʔəʔ ³³]) (2, 4, 2) รุ่นอายุที่ 1 และ 2 บางคน ออกเสียงเป็น [ʔəʔ ³³] (3, 1, 0) และรุ่นอายุที่ 3 บาง คนออกเสียงเป็น [ʔəʔ ³⁵] (0, 0, 2) ลื้อ เมืองยอง และ ลื้อ เชียงรุ่ง: ʔəʔ ¹¹² (‘to belch’)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “เออะ” [ʔəʔ ³⁵]) ซิ่น กลางเมือง: ʔə ²¹ (Petsuk, 1978)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “เออะ” [ʔəʔ ²²]) (3, 3, 3) และมี บางคนออกเสียง เป็น [ʔəʔ ²²] (1, 2, 1) พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: เอ๋ม (ก. เชอ, คีอลม ไนกระเพาะตัน ออกมาทางช่องคอ)	ʔiam ³⁵⁷ (5, 4, 0), ʔə:m ³⁵⁷ (2, 3, 3) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: ʔwa:m (เอ๋ม belch, burb เชอ)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	เออะ	-	-	-	-	ʔəʔ ³⁵ (0, 4, 2)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป								
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว				
27	2/414. เรียก	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	เอ็น (คำเมือง)	<p>ʔo:n^{44?} (1, 1, 0)</p> <p>พจนานุกรมภาษา ล้านนา: ho:ŋ⁴² (ร้อง [ฮ็อง] ก. ร้อง-ปลั่ง เสียงดัง โดยขยาย หมายถึง ออกเสียงดัง อย่างทำร้องเรียก บอก ให้ไปหา ร้องให้มักใช้ ให้มากกว่า)</p> <p>หมายเหตุ: ใน พจนานุกรมภาษา ล้านนามีคำว่า hiak⁴² และมีคำอธิบายว่า hiak⁴² (เรียก [เรียก] ก. เรียก-มักใช้ในทาง กระทำที่ศักดิ์สิทธิ์อย่าง เรียกขันธ์), ʔo:n^{44?} (เอ็นก. ตะโกน ตะโกน เรียก ตะโกนบอก กล่าว), ʔo:n^{44?} ho:ŋ⁴⁵ (เอ็นร้อง [เอ็น ฮ็อง] ก. ตะโกนเรียก</p>	-	<p>(หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “ร้อง” ออกเสียงเป็น [ho:ŋ^{22?}])</p> <p>ลื้อ ลิบสองปันนา: hoŋ¹¹; ลื้อ เมือง ยอง และลื้อ เชียง รุ่ง: hoŋ^{31?} (‘to call’)</p>	-	<p>(หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “ร้อง” ออกเสียงเป็น [ho:ŋ^{41?}])</p> <p>จีน กลางเมือง: ho:ŋ^{51/51?} (‘to call, to shout, to awaken, to cry out’) (Petsuk, 1978); จีน บ้าน เวียง: hoŋ^{51?} (‘to call’) (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)</p>	-	<p>(หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “ร้อง” ออกเสียงเป็น [ho:ŋ^{41?}])</p> <p>พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: ʔo:n⁴⁵; พวน สุพรรณบุรี: ʔo:n⁴⁴, ʔo:n⁴⁴ (รุ่น สูงอายุ), liak^{45?} (วัยกลางคนและรุ่น อายุน้อย); พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: ฮ็อง (ก. ร้อง, ร้อง เรียก, ส่งเสียง ตะโกน), เอ็น (ก. เรียก, ตะโกนบอก)</p>	-	<p>(หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “เอ็น” ออกเสียง เป็น [ʔo:n^{35?}] และ มีบางคนใช้คำว่า “ร้อง” ออกเสียงเป็น [ho:ŋ^{35?}] (1, 1, 4)</p> <p>พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: hia:k (เรียก call, call for เรียก)</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ร้อง	ho:ŋ ^{41p} (5, 5, 5)	-	-	-	-
28	2/418. โรงพยาบาล	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	โรงพยาบาล (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น); โรงหมอบ (ซิ่น)	ho:ŋ ³¹ ya: ³⁵ (1, 0, 0) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: ho:ŋ ³³ ja: ³³ (โรงพยาบาล, โรงช ยา [โงงชยา] น. โรงพยาบาล)	ho:ŋ ³¹ ya: ³⁵ (2, 1, 0), lo:ŋ ³¹ ya: ³⁵ (2, 0, 0)	ho:ŋ ³⁵ ya: ³⁵ (1, 0, 0), lo:ŋ ³³ ya: ³⁵ (1, 0, 0), lo:ŋ ³⁵ mo: ²³ (1, 0, 0) ซิ่น กลางเมือง: lo:ŋ ^{23/45} ja: ^{23/45} [l-]-[r]) (Petsuk, 1978)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “โรง บาล” ออกเสียงเป็น [lo:ŋ ³⁵ ba:n ³⁵] บางคนออกเสียง เป็น [ho:ŋ ³⁵ ba:n ³⁵] (1, 1, 1) และมีรุ่นอายุที่ 1 กับ 3 บางคนใช้คำ ว่า [lo:ŋ ³⁵ pha- ya: ³⁵ ba:n ³⁵] (2, 0, 1))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “โรง บาล” ออกเสียงเป็น [lo:ŋ ^{23/23} ba:n ^{23/23}] และมี รุ่นอายุที่ 1 กับ 2 บางคนใช้คำว่า [lo:ŋ ^{23/23} pha- ya: ^{23/23} ba:n ^{23/23}] (5, 3, 2) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: hó:ŋ m’w: (โงง หมอบ hospital โรงพยาบาล)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	โรงบาล, โรงพยาบาล	ho:ŋ ³⁵ ba:n ³⁵ (2, 0, 0), lo:ŋ ³⁵ ba:n ³⁵ (4, 5, 5), lo:ŋ ³⁵ pha-ya: ³⁵ ba:n ³⁵ (3, 3, 1)	ho:ŋ ³¹ ba:n ³⁵ (2, 2, 0), lo:ŋ ³¹ ba:n ³⁵ (2, 5, 5), lo:ŋ ³¹ pha-ya: ³⁵ ba:n ³⁵ (1, 0, 0)	ho:ŋ ³⁵ ba:n ³⁵ (2, 0, 0), lo:ŋ ³⁵ ba:n ³⁵ (5, 5, 4), lo:ŋ ³⁵ pha-ya: ³⁵ ba:n ³⁵ (1, 2, 0)	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
29	2/439. เติ้ง	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	แต	ne: ³⁵ (0, 1, 1)	ne: ³¹ (3, 0, 0)	ne: ³⁵ (1, 2, 0)	ne: ³⁵ (4, 5, 1)	ne: ^{232/23} (5, 2, 4)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	แตง	leŋ ³⁵ (5, 5, 4)	leŋ ³¹ (2, 5, 5)	leŋ ³⁵ (5, 5, 5)	leŋ ³⁵ (2, 5, 5)	leŋ ^{232/23} (5, 5, 4)
30	2/445. โลง	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	หีด, หีดศพ, หีบ, หีบศพ; โนม (ลื้อ)	hi:t ³³ (3, 4, 1), hi:t ²² sop ³⁵ (0, 3, 0), hi:p ²² (0, 2, 3), hi:p ²² sop ³⁵ (0, 2, 1)	hi:t ²⁴ (5, 5, 1), hi:t ²⁴ sop ³⁵ (0, 1, 0), hi:p ²⁴ (0, 0, 2), bo:m ³⁵ (1, 0, 0)	hi:t ²² (5, 5, 0), hi:t ²² sop ³⁵ (4, 4, 0), hi:p ²² (0, 0, 4), hi:p ²² sop ³⁵ (0, 0, 3)	hi:t ²² (5, 5, 1), hi:t ²² sop ³⁵ (1, 1, 0), hi:p ²² (0, 2, 3), hi:p ²² sop ³⁵ (0, 0, 2)	hi:t ⁴⁴ (4, 4, 1), hi:t ⁴⁴ sop ³⁵ (2, 4, 1), hi:p ⁴⁴ (1, 2, 3), hi:p ⁴⁴ sop ³⁵ (1, 2, 4)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	โลง, โลงศพ	พจนานุกรมภาษา ล้านนา: lo:ŋ ⁴⁴² (หลิ่ง น. โลง หีบ บรรจุศพ หีบศพก็ ว่า), hi:p ²¹ sop ²⁴ (หีบศพ), hi:t ²¹ (หีด น. หีบ-ภาชนะ ไม้ ไม้ใส่สิ่งของ รูป สี่เหลี่ยมผืนผ้า โลง ศพ)	lo:ŋ ³¹ (1, 1, 4), lo:ŋ ³¹ sop ³⁵ (0, 2, 0)	lo:ŋ ³⁵ (2, 2, 4), lo:ŋ ³⁵ sop ²⁴ (1, 2, 4)	lo:ŋ ³⁵ (0, 0, 4), lo:ŋ ³⁵ sop ³⁵ (0, 0, 4)	lo:ŋ ^{232/23} (1, 3, 0), lo:ŋ ^{232/23} sop ³⁵ (1, 3, 3)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
31	2/463. สร้าง	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ป/ก (พวน)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “แปง” [pe:ŋ ²³])	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “แปง” [pe:ŋ ³⁵])	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “แปง” [pe:ŋ ²³])	puk ³⁵ (1, 0, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “แปง” [pe:ŋ ^{23/23}] มีบางคนใช้คำว่า “ปู่ก [puk ³⁵] (5, 4, 3) และมีรุ่นอายุที่ 1 บางคนใช้คำว่า “สร้าง” [sa.ŋ ^{44?}] (3, 0, 0))
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	แปง	-	-	-	pe:ŋ ³⁵ (5, 5, 5)	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
32	2/466. สะตือ	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	สายบือ (ลื้อ, ลาว) สายตือ (ลื้อ, ซิ่น, พวน)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า “สะตือ” [sa-di: ³⁵]) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: sa: ³³ di: ³³ (สะตือ), sa:j ²⁴ di: ³³ สายตือ น. สายสะตือ-เส้นที่ต่อ จากสะตือทากรใน ครัวเพื่อรับอาหาร จากแม่), di: ³³ (คือ [คือ] น. สะตือ ที่คือ ก็ว่า), sa: ³³ pi: ³³ (สะพือ [สะบือ] น. [โบ] สะตือ)	sa:y ³⁵ bi: ³⁵ (4, 4, 0), sa:y ³⁵ di: ³⁵ (2, 1, 1) ลื้อ ลิบสองปันนา: sa:i ⁵⁵ bu ⁵⁵ ; ลื้อ เขียงรุ่ง: saay ⁵⁵ buuu ⁵⁵ ; ลื้อ เมือง ยอง: saay ⁴⁵ duuu ³⁴²	sa:y ³⁵ di: ³⁵ (0, 0, 1) ซิ่น กลางเมือง: sa:y ¹⁵ du ^{23/45} , sa:y ¹⁵ lu ^{23/45} , (Petsuk, 1978); saay ³⁵ luuu ⁴⁴ (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)	sa:y ²³ di: ³⁵ (2, 0, 0) พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: saaj ²² buuu ³⁴ , saaj ²² duuu ³⁴ , so ³⁴ duuu ³⁴ , พวน สุพรรณบุรี: sa:j ²⁴ bi: ³³ (รุ่นสูงอายุ), sa: ³³ di: ³³ (วัย กลางคน), sa: ³³ di: ³³ (รุ่นอายุน้อย), ka: ³³ di: ³³ (วัยกลางคน และรุ่นอายุน้อย); พจนานุกรม ภาษาไทยพวน: สายบือ (น. สาย สะตือ)	sa:y ⁴³⁴ bi: ^{232/23} (5, 0, 0), sa:y ³⁴ bi: ²³ (0, 1, 0), say ⁴⁴² bi: ^{232/23} (2, 1, 2) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: sǎ:j bu:
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	สะตือ (ลื้อ, ซิ่น, พวน, ลาว); ใส้ตือ, ขี้ตือ (ลาว)	-	sa-di: ³⁵ (0, 1, 4)	sa-di: ³⁵ (5, 5, 1)	sa-di: ³⁵ (3, 5, 5)	say ⁴⁴² di: ^{232/23} (1, 1, 0), sa- di: ^{232/23} (0, 4, 3), khi: ⁴⁴² di: ^{232/23} (0, 2, 2)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
33	2/482. เสลด	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	ซี้ไซะ (ลื้อ)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ซี้ เท่อ" ออกเสียงเป็น [khi: ⁴⁴² tɔ: ³¹])	khi: ²¹³² kho? ³⁵ (5, 4, 0)	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ซี้ ไซะ" [khi: ⁴⁴² kho? ³⁵] และมีบาง คนใช้คำว่า "ซี้เท่อ" ออกเสียงเป็น [khi: ⁴⁴² tɔ: ³¹] (3, 5, 4))	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ทุกคนใช้คำว่า "ซี้ เท่อ" ออกเสียงเป็น [khi: ³³² tɔ: ³¹])	- (หมายเหตุ: ผู้บอก ภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า "ซี้ เท่อ" [khi: ⁴⁴² tɔ: ³³ (5, 5, 3) รุ่นอายุที่ 2 และ 3 บางคน ออกเสียงเป็น "ซี้ เฮ้อ" [khi: ⁴⁴² hɔ: ³³] (0, 1, 1) และมีผู้บอกภาษา รุ่นอายุที่ 1 ทุกคน และรุ่นอายุที่ 2 กับ 3 บางคนใช้คำว่า "เสลด" [sa-le:t ⁴⁴] (3, 1, 1))
				คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ซี้เท่อ	-	khi: ²¹³² tɔ: ³³ (3, 4, 5)	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
34	2/526. แหวน	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป	สุดมือ (คำเมือง); แหวนมือ (คำเมือง, ลื้อ, ซิ่น, พวน); ปอก มือ (พวน, ลาว)	sut ³⁵ mi: ³⁵ (1, 0, 0), we:n ²³ mi: ³⁵ (1, 0, 0) พจนานุกรมภาษา ล้านนา: po:k ²¹ niw ⁴⁵ (ปลอกนิ้ว [ปลอกนิ้ว] น. แหวน ปลอกมือ แหวน กี่ ว่า, we:n ²⁴ (แหวน น. แหวน- เครื่องประดับ สำหรับสวมนิ้ว ปลอกมือ กี่ว่า)	we:n ³⁵ mi: ³¹ (1, 1, 0) ลื้อ เขี้ยวจิ้ง: ven ³⁵ (‘1. Bracelet on wrist, full circle, often worn by men’) (cf. maaw ²¹)	we:n ²³ mi: ³⁵ (1, 0, 0) ซิ่น กลางเมือง: co:p ²¹ mu ^{23/45} (Petsuk, 1978); co:p ²² muuu ⁴⁴ (‘finger ring’) (Gedney, 1964 ไน Hudak, 1994)	po:ʔ ²² mi: ³⁵ (3, 1, 0), poʔ ²² mi: ³⁵ (1, 1, 0), we:n ²³ mi: ³⁵ (1, 0, 0)	po:k ⁴⁴ mi: ^{23/23} (1, 0, 0) พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: ẉ̌e:n (แหวน ring)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	แหวน	we:n ²³ (5, 5, 5)	we:n ³⁵ (4, 5, 5)	we:n ²³ (5, 5, 5)	we:n ²³ (2, 3, 0), we:n ²² (0, 1, 5)	we:n ⁴³⁴ (5, 1, 0), we:n ³⁴ (0, 4, 5)

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ามีคำศัพท์บางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทถิ่นทั้ง 5 ภาษาและมีบางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทถิ่นบางภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) **คำศัพท์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทถิ่นทั้ง 5 ภาษา** ตัวอย่างเช่น คำศัพท์ที่มีความหมายว่า “เดือนที่หนึ่ง” (คำที่ 1/88. “เดือนที่หนึ่ง”) ได้แก่คำว่า “เดือนเกียง” ในภาษาคำเมือง ภาษาพวน และภาษาลาว คำว่า “เดือนเกียง” หรือ “เดือนเจียง” ในภาษาลื้อและภาษาจีน (ผู้พูดภาษาลื้อและภาษาจีนออกเสียงเป็น [เดินเกง] หรือ [เดินเจง]) ซึ่งปรากฏเฉพาะในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 เพียงบางคน เท่านั้น งานวิจัยนี้จึงสันนิษฐานว่า คำว่า “เดือนเกียง” หรือ “เดือนเจียง” อาจจะสูญไปจากภาษาไทถิ่นทั้ง 5 ภาษาในอนาคตอันใกล้นี้ เนื่องจากปัจจุบันผู้พูดส่วนใหญ่นิยมใช้คำว่า “เดือนแรก” “เดือนหนึ่ง” “เดือนที่หนึ่ง” “เดือนมกรา” หรือ “เดือนมกราคม” มาใช้แทน เช่นเดียวกับคำว่า “ดูก” ในภาษาไทถิ่นทั้ง 5 ภาษา ซึ่งมีความหมายว่า “ตะเข็บ” (คำที่ 1/95. “ตะเข็บ”) และปรากฏในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ และมีผู้พูดรุ่นอายุที่ 2 บางคนที่ยังใช้คำว่า “ดูก” ในขณะที่ผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 ต่างก็ใช้คำว่า “ตะเข็บ” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานมาแทน

นอกจากคำศัพท์ต่างๆ ข้างต้น ยังมีคำศัพท์อื่นที่อาจสูญไปจากภาษาไทถิ่นทั้ง 5 ภาษา ได้แก่คำว่า “ฝ้า” (ในภาษาคำเมือง ลื้อ ซีน ลาว) คำว่า “ซี้ฝ้า” (ในภาษาลาว) และคำว่า “เผี้ย” (ในภาษาพวน) (คำที่ 1/162. “เมฆ”) และอาจมีคำว่า “เมฆ” หรือ “ก้อนเมฆ” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานมาแทน คำว่า “ลมแล้ง” (คำที่ 2/124. “คุณ (พี่ช)”) อาจสูญไปและมีคำว่า “คุณ” มาแทน คำว่า “จ้อ” (คำที่ 2/149. “จำ”) ที่อาจสูญไปและมีคำว่า “จำ” มาใช้แทน คำว่า “ไฮ” (คำที่ 2/263. “ไทร (พี่ช)”) ที่อาจสูญไปและมีคำว่า “ไทร” มาแทน คำว่า “รอย” (ในภาษาคำเมือง ลื้อ ซีน พวน ลาว ออกเสียงเป็น [ฮอย]) และคำว่า “บาด” (ในภาษาลื้อ ซีน ลาว) (คำที่ 2/298. “บาดแผล”) ก็อาจสูญไปและมีคำว่า “แผล” หรือ “บาดแผล” มาใช้แทน คำว่า “แน” (คำที่ 2/439. “เตียง”) ที่อาจมีคำว่า “เตียง” มาใช้แทน คำว่า “หีด” “หีดศพ” “หีบ” หรือ “หีบศพ” และคำว่า “โบม” (ในภาษาลื้อ) ที่อาจสูญไปและมีคำว่า “โง” หรือ “โงศพ” มาใช้แทน เป็นต้น

2) คำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา คำศัพท์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษาส่วนใหญ่มักเป็นคำที่ใช้เรียกชื่อเฉพาะของสิ่งของ สัตว์ หรือพืช รวมทั้งคำกริยาที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นไม่ค่อยใช้แล้ว ตัวอย่างเช่น คำว่า “ปลาแดก” (คำที่ 1/128. “ปลาร้า”) อาจสูญไปจากภาษาพวน (ผู้พูดภาษาพวนออกเสียงเป็น [ปฺลาแตะ]) เนื่องจากเป็นคำที่ใช้เฉพาะผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 เพียงบางคนเท่านั้น ในขณะที่ผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 บางคนและผู้พูดรุ่นอายุที่ 2 ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าคำว่า “ปลาแดก” ในภาษาพวนใช้เรียกปลาร้าที่ทำขึ้นเองด้วยการนำปลาขนาดเล็กมาหมักและใช้รับประทานภายในครัวเรือน ส่วนคำว่า “ร้า” หรือ “ปลาร้า” (ผู้พูดภาษาพวนออกเสียงเป็น [ฮ้า] หรือ [ปฺลาฮ้า]) ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นคำยืมภาษาคำเมืองนั้น ผู้พูดภาษาพวนใช้ในความหมายว่า “ปลาร้าชนิดที่ซื้อจากตลาด (ไม่ได้ทำเองในครัวเรือน) มักเป็นปลาร้าที่ทำด้วยปลาที่มีขนาดกลางหรือขนาดใหญ่” ผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 ส่วนใหญ่ไม่ใช้คำว่า “ปลาแดก” และมีบางคนให้ข้อมูลว่าเคยได้ยินและรู้จักคำดังกล่าวจากผู้สูงอายุแต่ไม่เคยใช้พูดในชีวิตประจำวัน และใช้เพียงคำว่า “ร้า” [ฮ้า] หรือ “ปลาร้า” [ปฺลาฮ้า] เท่านั้น

คำว่า “หีบ” “ง่า” และ “งับ” ในภาษาคำเมือง คำว่า “งับ” ในภาษาจีน และคำว่า “หีบ” ในภาษาพวนและภาษาลาวซึ่งมีความหมายว่า “ปิด” (คำที่ 1/135. “ปิด”) เช่น ปิดประตู ล้วนเป็นคำที่ปรากฏส่วนใหญ่ในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 คำต่างๆ ดังกล่าวอาจสูญไปและมีคำว่า “ปิด” ซึ่งเป็นคำยืมจากภาษาไทยมาตรฐานมาใช้แทน เช่นเดียวกับคำว่า “ไข” ในภาษาคำเมือง ลื้อ พวน และลาวซึ่งมีความหมายว่า “เปิด” (คำที่ 1/138. “เปิด”) เช่น ไขประตู หมายถึง เปิดประตู แต่มีผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 เพียงบางคนเท่านั้นที่ยังใช้คำว่า “ไข” ในความหมายว่า “เปิด” ในขณะที่ผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุส่วนใหญ่ใช้คำว่า “เปิด” และมีผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุบางคน ระบุได้ชัดเจนว่าคำว่า “ไข” ใช้ในความหมายว่า เปิดกุญแจ เช่น ไขกุญแจ เท่านั้น ส่วนคำว่า “เปิด” ใช้กับคำว่า ประตู หน้าต่าง เช่น เปิดประตู เปิดหน้าต่าง เป็นต้น ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่าคำว่า “ไข” ที่ใช้ในความหมายว่า “เปิด” ซึ่งใช้ในบริบท เช่น เปิดประตู อาจเกิดการสูญไปจากภาษาคำเมือง จีน พวน และลาว หรือหากยังมีการใช้อยู่ก็อาจมีความหมาย

เปลี่ยนแปลงไปเหมือนความหมายของคำว่า “ไซ” ในภาษาไทยมาตรฐานซึ่งใช้คำว่า “ไซ” กับกฏแน่นอน

นอกจากนี้ยังมีคำเรียกชื่อสัตว์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา เช่น คำว่า “แมงตึกเตา” หรือ “แมงตึกเตา” (ในภาษาคำเมือง) “แมงงวงจ้อ” หรือ “แมงงวงห้อย” (ในภาษาลื้อ) “แมงคำหมาก” หรือ “แมงหมาก” (ในภาษาพวน) และ “แมงน้ำหมาก” (ในภาษาลาว) (คำที่ 2/47. “กิ้งกือ”) อาจสูญไปและมีคำว่า “แมงแสนตื่น” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาคำเมือง และคำว่า “กิ้งกือ” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานมาแทน และคำว่า “แมงกังกาว” หรือ “แมงโค้งกาว” (คำที่ 2/384. “แมงมุม”) อาจสูญไปจากภาษาลื้อ

คำเรียกชื่อพืช และผลไม้บางชนิดที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา เช่น คำว่า “สะหลี” (คำที่ 1/157. “โพธิ์”) คำว่า “ก้วยอึ่งตึง” หรือ “ก้วยอึ่งตึง” ในภาษาลื้อ และ “ก้วยมะนืออ่อง” (คำที่ 2/28. “กล้วยน้ำว้า”) ในภาษาชินก็อาจสูญไป และมีคำว่า “ก้วยอ่อง” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาคำเมืองมาใช้แทนคำว่า “หมักเกิดแฮด” “มะเกิดแฮด” “ปะเกิดแฮด” “ปะเกิดแฮด” หรือ “เกิดแฮด” ในภาษาลื้อ และคำว่า “มะเกิดแฮด” ในภาษาพวน (คำที่ 2/270. “น้อยหน่า”) และมีคำว่า “มะหน่อแห่น” หรือ “หน่อแห่น” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาคำเมืองมาแทน

นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์อื่นๆ ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา เช่น คำว่า “โน้” (คำที่ 1/195. “ละลาย”) อาจสูญไปจากภาษาคำเมือง คำว่า “ขมับ” (คำที่ 2/65. “ขมับ”) ในภาษาพวนและภาษาลาวอาจสูญไป และมีคำว่า “ขมิด” “หรีบ” หรือ “หรีบ” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาคำเมืองมาแทน คำว่า “ซึก” (คำที่ 2/67. “ขยัน”) อาจสูญไปจากภาษาลื้อ คำว่า “ลื้อ” (คำที่ 2/79. “ขี้”) อาจสูญไปจากภาษาลื้อ พวน และลาว รวมทั้งคำว่า “ลูก” ที่อาจสูญไปจากภาษาพวนด้วย คำว่า “ข้าววงาย” (คำที่ 2/82. “ข้าวเข้า”) และ “ข้าวมือสวาย” “ข้าวมือสวาย” “ข้าวสวาย” หรือ “ข้าวสวาย” (คำที่ 2/83. “ข้าวกลางวัน”) อาจสูญไปจากภาษาลาว

คำว่า “น้ำตกตาด” “น้ำตกตาดผา” หรือ “ตาด” (คำที่ 2/280. “น้ำตก”) อาจสูญไปจากภาษาลื้อ คำว่า “รำ” (ออกเสียงเป็น [ร้ำ]) (คำที่ 2/407. “รำ (น.)”) อาจสูญ

ไปจากภาษาลื้อและภาษาลาว คำว่า “โรงยา” (ภาษาคำเมือง ลื้อ ขึ้น ออกเสียงเป็น [โงียงยา]) (คำที่ 2/418. “โรงพยาบาล”) รวมทั้งคำว่า “โรงหมอ” (ในภาษาขึ้นออกเสียงเป็น [โงียงหมอ]) อาจสูญไป คำว่า “สายบือ” (ในภาษาลื้อและภาษาลาว) “สายดือ” (ในภาษาลื้อ ขึ้น และพวน) (คำที่ 2/466. “สะดือ”) อาจสูญไป คำว่า “ซี้โอะ” อาจสูญไป จากภาษาลื้อ คำว่า “สุดมือ” (ในภาษาคำเมือง) “แหวนมือ” (ในภาษาคำเมือง ลื้อ ขึ้น และพวน) “ปอกมือ” (ในภาษาพวนและภาษาลาว) (คำที่ 2/526. “แหวน”) อาจสูญไป คำว่า “ปวก” (คำที่ 2/355. “ฟอง (น.)”) อาจสูญไปจากภาษาคำเมืองและภาษาพวน

นอกจากนี้ยังมีคำกริยาบางคำที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นบางภาษาไม่ค่อยใช้และอาจสูญไปจากภาษา เช่น คำว่า “ซก” (ในภาษาคำเมือง ขึ้น พวน) และคำว่า “ต๋อย” (ในภาษาคำเมือง ลื้อ ขึ้น พวน) (คำที่ 2/127. “เคาะ”) อาจสูญไปและมีคำว่า “เคาะ” หรือ “ทูป” มาแทน คำว่า “เอ้อม” หรือ “เอ้ม” (คำที่ 2/413. “เรอ”) อาจสูญไปจากภาษาลาว คำว่า “เอิ่น” (คำที่ 2/414. “เรียก”) อาจสูญไปจากภาษาคำเมือง คำว่า “ปุก” (คำที่ 2/463. “สร้าง”) อาจสูญไปจากภาษาพวนและมีคำว่า “แปง” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาคำเมืองมาแทน

3.4 คำศัพท์ที่มีเสียงพ้องกับคำศัพท์คำอื่นที่มีความหมายในเชิงลบ หรือคำศัพท์ที่ปัจจุบันอาจฟังไม่สุภาพ รวมทั้งคำศัพท์ที่เดิมเคยมีความหมายทางลบมากกว่า 1 ความหมาย ปัจจุบันผู้พูดเลือกใช้เพียงความหมายเดียว

จากการศึกษาการแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา พบว่ามีคำจำนวน 3 คำ ในภาษาไทยถิ่นบางภาษาที่ผู้พูดหลีกเลี่ยงที่จะใช้เนื่องจากเห็นว่าเป็นคำที่มีเสียงเหมือนคำอื่นที่มีความหมายในทางลบ และบางคำมีเสียงที่ฟังแล้วไม่สุภาพ การที่ผู้พูดหลีกเลี่ยงที่จะใช้คำต่างๆ ดังกล่าว และนำคำยืมจากภาษาอื่นโดยเฉพาะภาษาไทยมาตรฐานมาใช้แทน อาจมีผลทำให้เกิดการสูญของคำไปจากภาษาได้ คำศัพท์ในกลุ่มนี้แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คำศัพท์ที่มีเสียงพ้องกับคำศัพท์คำอื่นที่มีความหมายในเชิงลบ หรือคำศัพท์ที่ปัจจุบันอาจฟังไม่สุภาพ รวมทั้งคำศัพท์ที่เดิมเคยมีความหมายทางลบมากกว่า 1 ความหมาย ปัจจุบันผู้พูดเลือกใช้เพียงความหมายเดียว

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลื้อ	จีน	พวน	ลาว
1	2/214. ตาคุ่ม	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ตาดีน (ลื้อ, จีน, พวน); ปมเหยยะ, ปมเหยยะ (พวน); ตาคุดม่อง, ตาคุดม่อง (ลาว)	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุส่วนใหญ่ใช้คำว่า "ตาดีน" [ta: ²³ ti:n ²³] (5, 5, 4) มีรุ่นอายุที่ 3 จำนวน 5 คน ใช้คำว่า "ตาคุ่ม" [ta: ²³ tum ²²] (0, 0, 5) และมี 2 คน ใช้คำว่า "มะตาคุ่ม" [ma-ta: ²³ tum ²²] (0, 0, 2) พจนานุกรมภาษาล้านนา: ta: ²⁴ ti:n ²⁴ (ตาดีน [ตาดีน] น. ตาคุ่ม)	ta: ³⁵ ti:n ³⁵ (4, 4, 1) ลื้อ เมืองยอง และลื้อ เขียนจื๋อ: taa ^{45/55} tin ^{45/55}	ta: ²³ ti:n ²³ (5, 5, 2) จีน กลางเมือง: ta: ¹⁵ ti:n ¹⁵ (Petsuk, 1978), taa ³⁵ tin ³⁵ (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)	ta: ³⁵ ti:n ³⁵ (4, 4, 0), pom ³⁵ phiow ²² (1, 1, 0), po:m ³⁵ phiow ²² (1, 0, 0) พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: taa ³⁴ tum ²² , tum ²² mow ⁴⁵ , taa ³⁴ tum ²² , mow ⁴⁵ ; พวน สุพรรณบุรี: ta: ³³ tum ²² (วัยกลางคนและรุ่นอายุน้อย), ta: ³³ po:m ²² (ทั้ง 3 รุ่นอายุ)	ta: ^{23/23} tum ³⁵ (2, 2, 0), ta: ^{23/23} tum ³⁵ mow ³¹ (0, 0, 1), ta: ^{23/23} tum ³⁵ p ⁴⁴ mow ³³ (3, 3, 1)
		คำศัพท์ที่อาจมาแทน	ตาคุ่ม	-	ta: ³⁵ tum ²⁴ (0, 1, 5)	ta: ²³ tum ²² (0, 1, 5)	ta: ³⁵ tum ²² (0, 0, 5)	ta: ^{23/23} tum ³³ (0, 0, 3)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไปในอนาคตและคำศัพท์ ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้นๆ อาจสูญเสียไป				
				คำเมือง	ลื้อ	ซิ่น	พวน	ลาว
2	2/309. ไม้	คำศัพท์ที่อาจสูญเสียไป		<p>ภาษา:³¹ (4, 3, 1)</p> <p>พจนานุกรมภาษา ล้านนา: baj^{44?} (ไม้ ว. ไม้-พูดไม่ได้ หรือไม่สามารถพูด เป็นถ้อยคำที่คน ทั่วๆ ไปเข้าใจได้ มาก อย่างยิ่ง เช่น นักไม้หนักง้าว- มากมายก่ายกอง น. หมาล่า เรียก แมงไม้), ภา:w⁴² (ง้าว ว. ไม้), ๖๖:²⁴ (เขอ [เออ] น. คน ไม้ ว. ไม้)</p>	<p>ภา:w³³ (5, 5, 1)</p> <p>ลื้อ เมืองยอง และ ลื้อ เชียงรุ่ง: bay^{11?} (‘can’t speak or hear’), (e.g. kun^{342/21} bay^{11?} 1. ‘deafmute’, 2. ‘stupid’ (especially in cursing)), ลื้อ เชียง รุ่ง: ภาaw²¹ (in kun²¹ ภาaw²¹ ‘deafmute’ = kun²¹ bay^{11?} kun²¹ ๖๖¹²)</p>	<p>ภา:w³¹ (5, 3, 2)</p> <p>ซิ่น กลางเมือง: ภา:w²¹ (stupid; dumb, mute’) (Petsuk, 1978); ซิ่น บ้านเวียง: bay^{33?} (e.g. kh๑k⁴⁴ bay^{33?} ‘cannot speak’), ภาaw²² (e.g. kh๑k⁴⁴ ภาaw²² ‘cannot speak’) (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)</p>	<p>ภา:w³¹ (5, 5, 1)</p> <p>พวน ลพบุรี และ สิงห์บุรี: baj⁴⁵; พจนานุกรม ภาษาไทย พวน: ไม้ (น. คนไม้; ก. บอก ไม้, แมะเลศนัยให้ เป็นซื่อคิด), กี่ (ว. พูดไม่ได้, พูดไม่ออก , พูดคิดต่าง, ๖. ไม้, พูดไม่ได้)</p>	<p>ภา:w³³ (1, 1, 0)</p> <p>พจนานุกรมลาว- ไทย-อังกฤษ: bāj (ไม้ mute, dumb), ฏ๑ (เงซ dumb, mute ไม้), pā:k kw:k (กี้ mute, dumb ไม้)</p>
				คำศัพท์ที่อาจมาแทน		bay ^{44?} (2, 3, 4)	bay ^{213?} (1, 2, 5)	bay ^{44?} (3, 4, 5)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่อาจสูญไปในอนาคตและคำศัพท์ที่ผู้พูดมีแนวโน้มจะนำมาใช้แทน		ภาษาไทยถิ่นที่คำศัพท์นั้น ๆ อาจสูญไป				
				คำเมือง	ลือ	ชิน	พวน	ลาว
3	2409. ริมฝีปาก	คำศัพท์ที่อาจสูญไป	ริมสบ (ลือ, พวน): สบ (พวน, ลาว): ทีสบ, ทีสบ (ลาว)	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุส่วนใหญ่ใช้คำว่า "ริมปาก" ออกเสียงเป็น [him ³⁵ pa:k ²²] (5, 5, 4) มีรุ่นอายุที่ 1 และ 3 บางคนใช้คำว่า "แคมปาก" [khe:m ³⁵ pa:k ²²] (1, 0, 1) และรุ่นอายุที่ 3 บางคนใช้คำว่า "ริมฝีปาก" ออกเสียงเป็น [him ³⁵ fi: ²³ pa:k ²²] (0, 0, 2))	him ⁴¹ sop ³⁵ (2, 1, 0) ลือ สิบสองปันนา: fi ⁵⁵ sop ⁵⁵ ; ลือ เมืองยอง him ^{34/21} sop ^{45/55} ('lips'), him ^{34/21} sop ^{45/55} , him ^{34/21} paak ¹² ('lips')	- (หมายเหตุ: ผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุทุกคนใช้คำว่า "ริมปาก" ออกเสียงเป็น [him ³⁵ pa:k ²²])	him ³⁵ sop ³⁵ (5, 5, 1), sop ³⁵ (5, 0, 0) พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: sop ⁴⁵ ; พวนสุพรรณบุรี: him ³³ sop ²⁴ (รุ่นสูงอายุ), him ³³ pak ²² -him ³³ pa ²⁴ (รุ่นสูงอายุและวัยกลางคน); พจนานุกรมภาษาไทย พวน: สบ (น. ปาก, ริมฝีปาก, ศพ)	phi-sop ³⁵ (1, 0, 0), khi: ^{44/2} sop ³⁵ (3, 5, 4), sop ³⁵ (1, 0, 0) พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ: hím sóp (ฮีมสบ lip ริมฝีปาก), hím pá:k (ฮีมปาก lip ริมฝีปาก)
		คำศัพท์ที่อาจพบแทน	ริมปาก	-	him ³⁵ pa:k ²⁴ (4, 5, 5)	-	him ³⁵ pa: ²² (4, 2, 0), him ³⁵ pa ²² (4, 3, 4)	him ^{33/22} pa:k ⁴⁴ (2, 0, 0)

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่ามีคำศัพท์บางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา และมีบางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) **คำศัพท์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา** มีเพียงคำเดียวคือ คำว่า “ง่าว” (คำที่ 2/309. “ใบ้”) กล่าวคือในภาษาคำเมือง ลื้อ และจีน มีการใช้คำว่า “ง่าว” ที่มีความหมายครอบคลุมทั้ง “โง่” และ “ใบ้” แต่ผลการวิจัยพบว่าการใช้คำว่า “ง่าว” ในความหมายว่า “ใบ้” นั้นปรากฏเฉพาะในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 เพียงบางคน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ โดยเฉพาะรุ่นอายุที่ 3 มีการใช้คำว่า “ใบ้” ในความหมายว่า “ใบ้” (ซึ่งหมายถึง “พูดไม่ได้”) และใช้คำว่า “ง่าว” ในความหมายว่า “โง่” เท่านั้น ส่วนภาษาพวนและภาษาลาวนั้นมีการใช้คำว่า “ง่าว” ในความหมายว่า “โง่” และ “ใบ้” ในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 เพียงบางคน และผู้พูดทั้ง 3 รุ่นอายุมีการใช้คำว่า “ใบ้” ในความหมายว่า “ใบ้” (หรือ “พูดไม่ได้”) และใช้คำว่า “ง่าว” ในความหมายว่า “โง่” ในงานวิจัยนี้ สันนิษฐานว่า คำว่า “ง่าว” อาจเป็นคำยืมจากภาษาคำเมือง และคำว่า “ใบ้” อาจเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐาน เมื่อเปรียบเทียบกับพจนานุกรมและงานวิจัยที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมไว้พบว่าในภาษาพวนที่พูดในบริเวณอื่นๆ ใช้คำว่า “ใบ้” และใช้คำศัพท์ที่ต่างออกไปจากภาษาพวนและภาษาลาวที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ (ดูตารางที่ 5) เช่น ในพจนานุกรมภาษาไทยพวน (วรวิทย์ เลี้ยงถนอม, 2532) มีคำว่า “ก” (ว. พูดไม่ได้, พูดไม่ออก, พูดติดอ่าง) และมีคำว่า “ปะกี้” (ก. พูดติดอ่าง, ว. ใบ้, พูดไม่ได้) ซึ่งทั้งคำว่า “ก” และ “ปะกี้” ไม่ปรากฏในภาษาพวน (หมู่บ้านฝายมูล) เช่นเดียวกับกรณีของภาษาลาว ซึ่งในพจนานุกรมภาษาลาว-ไทย-อังกฤษ (คณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543) ได้รวบรวมคำว่า [pâ:k ku:k] “ปากกี้” (‘mute, numb’) และคำว่า [ku:k] “กี้ก” (‘mute, numb’) ทั้งคำว่า “ปากกี้ก”

และ “ก๊ก” ไม่ปรากฏในข้อมูลคำศัพท์ภาษาลาว (หมู่บ้านน้ำบัว) ที่ศึกษาในงานวิจัยนี้⁸

2) คำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษา ตัวอย่างเช่น ในภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษาจีน และภาษาพวน มีการใช้คำว่า “ตาดีน” (คำที่ 2/214. “ตาดุ่ม”) ในความหมายว่า “ตาดุ่ม” เมื่อศึกษาข้อมูลคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ภาษาดังกล่าว พบว่าคำว่า “ตาดีน” เป็นคำที่ใช้โดยผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 เป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 ที่พูดภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษานั้นแทบไม่เคยใช้คำว่า “ตาดีน” เลย เนื่องจากคำว่า “ตาดีน” ฟังเป็นคำไม่สุภาพจึงมักใช้คำว่า “ตาดุ่ม” ซึ่งเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานแทน

นอกจากนี้ในภาษาลื้อ ภาษาพวน และภาษาลาวมีการใช้คำที่มีความหมายว่า “ริมฝีปาก” (คำที่ 2/409. “ริมฝีปาก”) ที่งานวิจัยนี้สันนิษฐานให้เป็นคำศัพท์เดิม ได้แก่ ภาษาลื้อมีคำว่า “ริมสบ” [him³¹ sop³⁵] ในภาษาพวนมีคำว่า “ริมสบ” [him³⁵ sop³⁵] หรือ “สบ” [sop³⁵] และในภาษาลาวมีคำว่า “พิสบ” [phi-sop³⁵] “ชีสบ” [khi:^{44?} sop³⁵] และ “สบ” [sop³⁵] คำต่างๆ เหล่านี้ปรากฏเฉพาะในข้อมูลคำศัพท์ของผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 และ 2 เพียงบางคนเท่านั้น ส่วนผู้พูดรุ่นอายุที่ 3 รวมทั้งรุ่นอายุที่ 1 และรุ่นอายุที่ 2 ส่วนใหญ่ต่างก็ใช้คำศัพท์อื่นๆ เช่น ในภาษาลื้อใช้คำว่า “ริมปาก” [him³¹ pa:k²⁴] “แคมปาก” [khe:m³¹ pa:k²⁴] และ “ริมฝีปาก” [lim³¹ fi:³⁵ pa:k²⁴] ในภาษาพวนใช้คำว่า “ริมปาก” [him³⁵ pa:k²²/him³⁵ pa:ʔ²²/him³⁵ paʔ²²] และในภาษาลาวใช้คำว่า “ริมปาก” [him²³ pa:k⁴⁴/lim²³ pa:k⁴⁴] “แคมปาก” [khe:m²³ pa:k⁴⁴] “ริมฝีปาก” [him²³ fi:^{434/34} pa:k⁴⁴/lim²³ fi:^{34/23} pa:k⁴⁴] ในที่นี้สันนิษฐานว่า

⁸ เนื่องจากผู้วิจัยพูดภาษาลาวอีสาน (ถิ่นจังหวัดอุดรธานี) และยังใช้คำว่า “ปากก๊ก” หรือ “ก๊ก” ในความหมายว่า “ใบ้” และไม่เคยได้ยินว่าในภาษาลาวอีสานมีคำว่า “ง่าว” จึงสันนิษฐานว่าคำว่า “ง่าว” ที่ปรากฏในภาษาลาว (หมู่บ้านน้ำบัว) น่าจะเป็นคำยืมภาษาคำเมือง และคำว่า “ใบ้” เป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานเช่นเดียวกับในภาษาพวน (หมู่บ้านฝายมูล) ซึ่งน่าจะยืมคำว่า “ง่าว” มาจากภาษาคำเมืองเช่นเดียวกัน ส่วนคำว่า “ใบ้” อาจเป็นคำที่มีอยู่แล้วแต่เดิมในภาษาพวน หรืออาจเป็นคำยืมจากภาษาไทยมาตรฐานก็เป็นได้

คำว่า “ริมฝีปาก” ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 3 ภาษาดังกล่าวเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐาน ส่วนคำว่า “แคมปาก” นั้นอาจเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ในภาษาด้วยการประสมคำว่า “แคม” ซึ่งแปลว่า “ขอบ, ริม” กับคำว่า “ปาก” มีผู้บอกภาษาไทยถิ่นรุ่นอายุที่ 2 และ 3 บางคนให้ข้อมูลว่าเคยได้ยินคนรุ่นสูงอายุเรียกริมฝีปากว่า “สบ” ซึ่งฟังแล้วน่ากลัว เพราะทำให้นึกถึงคำว่า “ศพ” เช่น ในคำว่า “ศพคนตาย” หรือ “เผาศพ” ในงานวิจัยนี้จึงสันนิษฐานว่าเนื่องจากคำว่า “สบ” ที่มีความหมายว่า “ริมฝีปาก” มีเสียงพ้องกับคำว่า “ศพ” ผู้พูดภาษาไทยถิ่นบางคน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในรุ่นอายุที่ 2 และรุ่นอายุที่ 3 จึงเลือกใช้คำศัพท์อื่นๆ แทน เช่น คำว่า “ริมฝีปาก” หรือ “แคมปาก” เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำที่มีเสียงพ้องกับคำที่มีความหมายในทางลบหรือความหมายที่พูดแล้วเกิดความรู้สึกกลัว

4. คำศัพท์ที่สันนิษฐานว่าอาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษาแล้ว

นอกจากคำศัพท์ที่อาจเกิดการสูญไปจากภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าวข้างต้นแล้ว การศึกษาการแปรทางศัพท์ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษา ยังแสดงให้เห็นอีกว่ามีคำศัพท์บางคำที่สันนิษฐานได้ว่าอาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษาแล้ว ข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้จากการเปรียบเทียบคำศัพท์ที่ศึกษาในงานวิจัยนี้กับข้อมูลคำศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมหรืองานที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมไว้ และพบว่าคำศัพท์บางคำที่ปรากฏในพจนานุกรมหรือในงานอื่นๆ แต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ไม่ใช้คำเหล่านั้นแล้ว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ คำเหล่านั้นอาจเกิดการสูญไปจากภาษาแล้วก็เป็นได้ ตัวอย่างคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาที่ปรากฏในเอกสารและงานอื่นๆ ที่ผ่านมาแต่ไม่ปรากฏในงานวิจัยนี้ แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 คำศัพท์ที่สันนิษฐานว่าอาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษาแล้ว

ภาษาไทยถิ่น	ลำดับที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นบางภาษาและสันนิษฐานว่าสูญไปจากภาษาแล้ว	คำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นในปัจจุบัน	หลักฐานคำศัพท์จากเอกสารและงานวิจัยอื่นๆ
คำเมือง	1	1/67. งาน	wiak ³¹	ka.n ²³ , ɲa.n ³⁵	พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ: ka.n ²⁴ (การงาน ตำแหน่งที่ต้องใช้กำลัง เรียก เรียก), ɲa.n ²⁴ ; พจนานุกรมภาษาล้านนา: ka.n ²⁴ (การ [ก้าน] น. การงาน ตำแหน่งที่ต้องใช้ความรู้ เรียกว่า การ เรียก หัวหน้ากลุ่มคนที่ใช้แรงงานว่า พ่อเรียก), wiak ⁴² ka.n ²⁴ (เรียก การ [เรียก ก้าน] น. การงาน งาน กิจการ ธุรกิจ
	2	2/84. ข้าวโพด	khaw ^{44?} pa:ŋ ^{44?}	khaw ^{44?} po:t ³¹ /pho:t ³¹ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, ข้าวโพดหวาน), khaw ^{44?} sa-li: ³⁵ (ข้าวโพดพื้นเมือง), khaw ^{44?} sa: ²³ li: ³⁵	พจนานุกรมภาษาล้านนา: khaw ^{44?} pa:ŋ ^{44?} (ข้าวป้าง [เข้าป้าง] น. ข้าวป้าง ข้าวโพด, khaw ^{44?} sa: ²⁴ li: ³³ (ข้าวสาลี [เข้าสาลี] น. ข้าวโพด)
	3	2/445. โลง	lo:ŋ ^{44?}	hi:t ³³ , hi:t ²² sop ³⁵ , hi:p ²² , hi:p ²² sop ³⁵ , lo:ŋ ³⁵ , lo:ŋ ³⁵ sop ³⁵	พจนานุกรมภาษาล้านนา: lo:ŋ ^{44?} (หีบ น. โลง หีบบรรจุศพ หีบศพ ก็ว่า), hi:p ²¹ sop ²⁴ (หีบศพ), hi:t ²¹ (หีบ น. หีบ-ภาชนะไม้ที่ใช้ใส่สิ่งของรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โลงศพ)
	4	2/526. แหวน	po:k ²² niw ^{41?}	sut ³⁵ mi: ³⁵ , we:n ²³ mi: ³⁵ , we:n ²³	พจนานุกรมภาษาล้านนา: po:k ²¹ niw ⁴⁵ (ปลอกนิ้ว [ปลอกนิ้ว] น. แหวน ปลอกมือแหวน ก็ว่า), we:n ²⁴ (แหวน น. แหวน-เครื่องประดับสำหรับสวมนิ้ว ปลอกมือ ก็ว่า)
ลื้อ	1	1/67. งาน	we:k ³³	ka.n ³⁵ , ɲa.n ³¹	ลื้อ เมืองยอง และลื้อ เชียงรุ่ง: kaan ^{45/55} , (veek ³³ = to work)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ภาษา ไทถิ่น	ลำดับ ที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในภาษา ไทถิ่นบางภาษาและสันนิษฐาน ว่าสูญไปจากภาษาแล้ว	คำศัพท์ที่ใช้ในภาษา ไทถิ่นในปัจจุบัน	หลักฐานคำศัพท์จาก เอกสารและงานวิจัยอื่นๆ
ขึ้น	1	1/67. งาน	we:k ³¹	ka:n ²³ , ɲa:n ³⁵	ขึ้น กลางเมือง: ka:n ¹⁵ , wek ²¹ 'work (n.)' (Petsuk, 1978); ขึ้น บ้านเวียง: kaan ³⁵ (e.g. het ⁴⁴ kaan ³⁵ , yet ⁴⁴ kaan ³⁵) (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)
	2	2/445. โลง	ko:m ²²	hi:t ²² , hi:t ²³ sop ³⁵ , hi:p ²² , hi:p ²² sop ³⁵ , lo:ŋ ³⁵ , lo:ŋ ³⁵ sop ³⁵	ขึ้น กลางเมือง: ko:m ²¹ ('coffin') (Petsuk, 1978)
	3	2/526. แหวน	co:p ²² mi ³⁵	we:n ²³ mi ³⁵ , we:n ²³	ขึ้น กลางเมือง: co:p ²² mu ^{23/45} (Petsuk, 1978); co:p ²² muuu ⁴⁴ ('finger ring') (Gedney, 1964 ใน Hudak, 1994)
พวน	1	1/67. งาน	wia ²³¹	ka:n ³⁵ , ɲa:n ³⁵	พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: ɲan ³⁴ , ɲaan ³⁴ (งาน (ใน หมวด "พิธีกรรม"), wia ²⁴⁵ (งาน (ในหมวด "เบ็ดเตล็ด")); พวน สุพรรณบุรี: na:n ³³ (การ งาน) (ผู้พูดอายุน้อย), wia ²⁴⁵² (การงาน) (ผู้พูด ทั้ง 3 รุ่นอายุ); พจนานุกรม ภาษาไทยพวน เวียง (น. การงาน, หน้าที่, กิจธุระ)
	2	1/165. ยช (น.)	ka-duŋ ⁴¹⁷	cam ³⁵	พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: ko ³⁴ duŋ ⁴⁵ ; พจนานุกรม ภาษาไทยพวน กะสัง; พวน สุพรรณบุรี: ka ³³ dun ⁴⁴
	3	2/64. ชนุน	ma-mi ⁴¹⁷	ma-nun ^{33/22} , ma- nu:n ²³ , ma:-nu:n ²³ , kha-nun ²²	พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: ma ²² mi ⁴⁵ ; พวน สุพรรณบุรี: ma ³³ kha ³³ nun ²⁴ ; พจนานุกรม ภาษาไทยพวน หม่ามี

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ภาษา ไทถิ่น	ลำดับ ที่	ความหมาย	คำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในภาษา ไทถิ่นบางภาษาและสันนิษฐาน ว่าสูญไปจากภาษาแล้ว	คำศัพท์ที่ใช้ในภาษา ไทถิ่นในปัจจุบัน	หลักฐานคำศัพท์จาก เอกสารและงานวิจัยอื่นๆ
	4	2/214. ตาตุ่ม	tum ²² mo:ŋ ^{35/7} , mo:ŋ ^{35/7}	ta: ³⁵ ti:n ³⁵ , pom ³⁵ phiaʔ ²² , po:n ³⁵ phiaʔ ²² , ta: ³⁵ tum ²²	พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: taa ³⁴ tum ²² , tum ²² mooŋ ⁴⁵ , taa ³⁴ tum ²² , mooŋ ⁴⁵ ; พวน สุพรรณบุรี: ta: ³³ tum ²² (วัยกลางคน และรุ่นอายุน้อย), ta ³³ po:m ²² (ทั้ง 3 รุ่นอายุ)
	5	2/370. มะละกอ	ma-huŋ ⁷²	ma-kuəy ^{41/7} te:t ³¹ , ma-ko:y ^{33/2/41/7} te:t ³¹ , ko:y ^{33/2/41/7} te:t ³¹ , kha- te:t ³¹ , ma-ka- te:t ³¹	พวน ลพบุรี และสิงห์บุรี: maʔ ²² huŋ ²² ; พวน สุพรรณบุรี: ma ³³ huŋ ²² , ma ³³ la ³³ ko: ³³ ; พจนานุกรมภาษาไทยพวน: หมาฟุ้ง
	6	2/445. โลง	mo:ŋ ³⁵	hi:t ²² , hi:t ²² sop ³⁵ , hi:p ²² , hi:p ²² sop ³⁵ , lo:ŋ ³⁵ , lo:ŋ ³⁵ sop ³⁵	พจนานุกรมภาษาไทยพวน: โม่ (น. โลงที่ใส่หีบไม้สัต)
ลาว	1	1/67. งาน	wiak ³⁵	ka:n ^{23/23} ŋa:n ^{23/23}	พจนานุกรมลาว-ไทย- อังกฤษ: ka:n (work, affair), ŋá:n, wia:k; พจนานุกรมลาว-ไทย: กาน
	2	1/161. มั่น สำปะหลัง	man ^{23/23} ton ^{35/7}	man ^{23/23} ta:ŋ ^{35/7} , ta:ŋ ^{35/7} , man ^{23/23} , man ^{23/23} sam ⁴³⁴ , pa-lan ⁴³⁴ , man ²³ sam ³⁵ pa-lan ³⁴	พจนานุกรมลาว-ไทย: มันตัน
	3	1/165. ยอ (น.)	ka-duŋ ^{35/7} , sa-duŋ ^{35/7}	cam ^{23/23}	พจนานุกรมลาว-ไทย: กะดุ้ง, สะดุ้ง
	4	2/127. เคาะ	to:ŋ ³³	khoʔ ³³	พจนานุกรมลาว-ไทย- อังกฤษ: k'ɔ (เคาะ knock, rap, tap = เคาะ), to:ŋ (ต๋อย ring (a bell), tap = ตี, เคาะ)
	5	2/418. โรงพยาบาล	ho:ŋ ²³² mo: ⁴³⁴	ho:ŋ ^{232/23} ba:n ^{232/23} , lo:ŋ ^{232/23} ba:n ^{232/23} , lo:ŋ ^{232/23} pha-ya: ^{232/23} ba:n ^{232/23}	พจนานุกรมลาว-ไทย- อังกฤษ: hó:ŋ mo: (โง่ง หมอบ hospital โรงพยาบาล)

ตัวอย่างคำศัพท์ที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษาแล้ว รวมทั้ง
ความหมายของคำศัพท์และตัวอย่างคำศัพท์ที่ผู้พูดนำมาใช้แทนคำศัพท์ที่สูญไปมี
ดังนี้

ในภาษาคำเมือง (หมู่บ้านท่าคำสอง) มีคำที่อาจสูญไปจากภาษาแล้วจำนวน 4 คำ ได้แก่ คำว่า “เวียก” (คำที่ 1/67. “งาน”) คำว่า “ข้าวป้าง” (คำที่ 2/84. “ข้าวโพด”) คำว่า “หล่อง” (คำที่ 2/445. “โลง”) และคำว่า “ปลอกมือ” [ปลอกมือ] (คำที่ 2/526. “แหวน”) เนื่องจากคำทั้งสี่คำดังกล่าวปรากฏในภาษาคำเมืองในพจนานุกรมที่เคยมีผู้รวบรวมไว้ แต่ไม่ปรากฏในภาษาคำเมือง (หมู่บ้านท่าคำสอง) ส่วนภาษาลื้อ (หมู่บ้านหนองบัว) มีคำที่อาจสูญไปแล้วเพียงคำเดียวคือคำว่า “เวียก” [เวก] (คำที่ 1/67. “งาน”) ในขณะที่ภาษาซิ่น (หมู่บ้านหนองม่วง) มี 3 คำ ได้แก่ คำว่า “เวียก” [เวก] (คำที่ 1/67. “งาน”) คำว่า “ก้อม” (คำที่ 2/445. “โลง”) และคำว่า “จอบมือ” (คำที่ 2/526. “แหวน”)

ส่วนภาษาพวน (หมู่บ้านฝายมูล) นั้น มีคำที่อาจสูญไปจากภาษาแล้วจำนวน 6 คำ ได้แก่ คำว่า “เวียก” [เวียะ] (คำที่ 1/67. “งาน”) คำว่า “กะดุ้ง” (คำที่ 1/165. “ยอ (น.)”) คำว่า “มะมี้” (คำที่ 2/64. “ขนุน”) คำว่า “ตุ่มม้อง” หรือคำว่า “ม้อง” (คำที่ 2/214. ตาตุ่ม) คำว่า “มะหุ่ง” (คำที่ 2/370. มะละกอ) และคำว่า “โม่ง” (คำที่ 2/445. “โลง”) ในขณะที่ภาษาลาว (หมู่บ้านน้ำบัว) มีคำที่สันนิษฐานว่าอาจสูญไปจากภาษาแล้วจำนวน 5 คำ ได้แก่ คำว่า “เวียก” [เวียะ] (คำที่ 1/67. “งาน”) คำว่า “มันตัน” (คำที่ 1/161. “มันสำปะหลัง”) คำว่า “กะดุ้ง” หรือ “สะดุ้ง” (คำที่ 1/165. “ยอ (น.)”) คำว่า “ต๋อย” (คำที่ 2/127. “เคาะ”) และคำว่า “โรงหมอ” [โฮงหมอ] (คำที่ 2/418. “โรงพยาบาล”)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่าภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษามีการนำคำศัพท์อื่นที่สันนิษฐานว่าเป็นคำยืมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาคำเมืองมาใช้แทนคำที่อาจสูญไปจากภาษาแล้ว ตัวอย่างเช่น ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 5 ภาษามีการใช้คำว่า “การ” และ “งาน” แทนคำว่า “เวียก” (คำที่ 1/67. “งาน”) ในภาษาคำเมืองมีการใช้คำว่า “ข้าวโพด” [ข้าวโปด] แทนคำว่า “ข้าวป้าง” (คำที่ 2/84. “ข้าวโพด”) ใช้คำว่า “หีด” “หีดศพ” “หีบ” “หีบศพ” “โลง” และ “โลงศพ” แทนคำว่า “หล่อง” (คำที่ 2/445. “โลง”) และใช้คำว่า “สุดมือ” “แหวนมือ” หรือ “แหวน” แทนคำว่า “ปลอกนิ้ว” [ปลอกนิ้ว] ในภาษาซิ่นมีการใช้คำว่า “หีด” “หีดศพ” “หีบ” “หีบศพ” “โลง” และ “โลงศพ” แทนคำว่า “ก้อม” และใช้คำว่า “แหวนมือ” หรือ “แหวน” แทนคำว่า “จอบมือ”

ส่วนภาษาพวนมีการใช้คำว่า “จ๋า” แทนคำว่า “กะดุ้ง” (คำที่ 1/165. “ยอ (น.)”) ใช้คำว่า “มะหฺนูน” “มะหฺนูน” “หมาหฺนูน” หรือ “ขฺนูน” แทนคำว่า “มะมี้” (คำที่ 2/64. “ขฺนูน”) ใช้คำว่า “ตาตั้น” “ปมเพียะ” “โปมเพียะ” หรือ “ตาตุ่ม” แทนคำว่า “ตุ่มม้อง” หรือ “ม้อง” (คำที่ 2/214. “ตาตุ่ม”) ใช้คำว่า “มะก้วยเต็ด” “มะโก้ยเต็ด” “โก้ยเต็ด” “ชะเต็ด” หรือ “มะกะเต็ด” (คำที่ 2/370. “มะละกะอ”) แทนคำว่า “มะหุ่ง” ในที่นี้สันนิษฐานว่าคำที่ใช้เรียกลมะละกะอในภาษาพวนเป็นคำยืมภาษาคำเมืองที่ผู้พูดภาษาพวนออกเสียงแปรไป นอกจากนี้ยังมีการใช้คำว่า “หีด” “หีดศพ” “หีบ” “หีบศพ” “โงง” และ “โงงศพ” แทนคำว่า “โมง” ด้วย ในภาษาลาวมีการใช้คำว่า “มันต้าง” “ต้าง” “มัน” หรือ “มันล้าปะหลัง” แทนคำว่า “มันตัน” (คำที่ 1/161. “มันล้าปะหลัง”) ใช้คำว่า “จ๋า” แทนคำว่า “กะดุ้ง” หรือ “สะดุ้ง” (คำที่ 1/165. “ยอ (น.)”) ใช้คำว่า “เคาะ” แทนคำว่า “ต๋อย” (คำที่ 2/127. “เคาะ”) และใช้คำว่า “โงงบาล” [โงงบาล, โงงบาล] และ “โงงพยาบาล” [โงงพยาบาล] แทนคำว่า “โงงหมอ” [โงงหมอ] (คำที่ 2/418. “โงงพยาบาล”) เป็นต้น

5. สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาคำศัพท์ในภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษาซิ่น ภาษาพวน และภาษาลาวแสดงให้เห็นว่ามีคำศัพท์จำนวนหนึ่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว และคำศัพท์บางคำเป็นคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะผู้พูดรุ่นอายุที่ 1 (กลุ่มสูงอายุ) ส่วนผู้พูดรุ่นอายุที่ 2 (กลุ่มวัยกลางคน) และรุ่นอายุที่ 3 (กลุ่มวัยรุ่น) แทบไม่คอยใช้หรือไม่เคยใช้เลย ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่า คำศัพท์กลุ่มดังกล่าวอาจเกิดการสูญไปจากภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาในอนาคต

คำศัพท์ที่อาจเกิดการสูญไปจากภาษาไทยถิ่นมีจำนวนรวม 60 คำ แบ่งได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) คำศัพท์เรียกสิ่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้วหรือเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษาไทยถิ่นในปัจจุบัน (2) คำศัพท์เรียกชื่อพืชหรือสัตว์ที่ผู้พูดไม่ค่อยเห็น ไม่เคยเห็น หรือไม่รู้จัก (3) คำศัพท์ที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว เนื่องจากมีการใช้คำยืมจากภาษาอื่นมาแทน และ (4) คำศัพท์ที่มีเสียงพ้องกับคำศัพท์คำอื่นที่มี

ความหมายในเชิงลบ หรือคำศัพท์ที่ปัจจุบันอาจฟังไม่สุภาพ รวมทั้งคำศัพท์ที่เดิมเคยมีความหมายทางลบมากกว่า 1 ความหมาย ปัจจุบันผู้พูดเลือกใช้เพียงความหมายเดียว จำนวนของการปรากฏของคำศัพท์แต่ละกลุ่มเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 3 ปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่ 1, 2 และ 4 ตามลำดับ คำศัพท์ที่มีแนวโน้มค่อนข้างสูงที่จะสูญไปจากภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ คำศัพท์เรียกสิ่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้วหรือเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษาไทยถิ่นในปัจจุบันและคำศัพท์ที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว เนื่องจากมีการใช้คำยืมจากภาษาอื่นมาแทน นอกจากนี้ยังสันนิษฐานได้อีกว่ามีคำศัพท์บางคำที่อาจสูญไปจากภาษาไทยถิ่นบางภาษาแล้ว เนื่องจากคำศัพท์ดังกล่าวปรากฏในภาษาไทยถิ่นที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมไว้แต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้

เมื่อเปรียบเทียบกับเอกสารและงานวิจัยอื่นๆ ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าคำศัพท์ที่มีแนวโน้มจะสูญไปจากภาษาไทยถิ่นที่พบในงานวิจัยนี้เป็นคำศัพท์ที่มีลักษณะการปรากฏคล้ายกับคำศัพท์ในภาษาอื่นๆ ในงานวิจัยที่ผ่านมา นั่นคือเป็นคำศัพท์ที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้แล้ว หรือเป็นคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะผู้พูดรุ่นสูงอายุและวัยกลางคน ส่วนผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมักใช้คำศัพท์ใหม่มาแทนคำศัพท์เดิม นอกจากนี้อิทธิพลของภาษาอื่นๆ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสูญของคำศัพท์ในภาษา ดังจะเห็นได้ว่าภาษาที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาในงานวิจัยนี้ได้แก่ ภาษาคำเมืองซึ่งเป็นภาษากลางในจังหวัดน่านมีอิทธิพลต่อทั้งภาษาลื้อ ภาษาขึ้น ภาษาพวน และภาษาลาว ดังจะเห็นได้จากการใช้ผู้พูดภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาใช้คำยืมภาษาคำเมืองปะปนกับคำศัพท์เดิมหรือใช้แทนคำศัพท์เดิม นอกจากนี้ภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาของทางราชการนับเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ภาษา รวมทั้งต่อภาษาคำเมืองด้วย

เมื่อเปรียบเทียบคำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาที่ศึกษาในงานวิจัยนี้กับคำศัพท์ที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมไว้ ทำให้เห็นภาพรวมได้ว่าในภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษาที่พูดในจังหวัดน่านมีการแปรของคำศัพท์เกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากคำศัพท์บางคำ

ที่ผู้พูดใช้คำศัพท์มากกว่า 1 คำ ซึ่งอาจเป็นการใช้คำศัพท์เดิมร่วมกับคำยืม หรือใช้คำศัพท์เดิมร่วมกับคำศัพท์ใหม่ที่สร้างขึ้น และมีบางกรณีที่ผู้พูดโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นใช้คำยืมหรือคำศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่แทนคำศัพท์เดิมไปโดยปริยาย นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ผู้พูดใช้คำศัพท์ที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์เดิมแต่มีการกลายความหมายเกิดขึ้น โดยเฉพาะความหมายแคบเข้า

อย่างไรก็ตาม แม้การเปรียบเทียบคำศัพท์ในงานวิจัยนี้กับคำศัพท์ในเอกสารและงานอื่นๆ ที่เคยมีผู้ศึกษารวบรวมไว้จะทำให้ตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการสูญของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่านได้ แต่การหาข้อสรุปว่าคำศัพท์ใดเป็นคำศัพท์เดิมในภาษาเป็นเรื่องค่อนข้างยาก โดยเฉพาะการศึกษาคำศัพท์ที่พูดในบริเวณที่มีความหลากหลายของภาษาที่พูดในตระกูลภาษาเดียวกันซึ่งมีแนวโน้มที่จะใช้คำศัพท์ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการพิจารณาคำศัพท์ที่ส่วนใหญ่ใช้เฉพาะผู้พูดรุ่นสูงอายุ หรือคำศัพท์ที่ผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนบางคนเท่านั้นที่รู้จัก และผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นไม่รู้จักเลยอาจเป็นเกณฑ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สันนิษฐานได้ว่าอาจเกิดการสูญของคำศัพท์เหล่านั้นไปจากภาษา ส่วนการสืบทราบให้ได้คำตอบที่ชัดเจนว่าคำศัพท์ใดเป็นคำศัพท์เดิมในภาษา และคำศัพท์ใดเป็นคำยิมนั้นเป็นประเด็นที่ต้องศึกษาต่อไป เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยที่ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยเรื่อง “การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน” และขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่กรุณาเป็นนักวิจัยที่ปรึกษาในระหว่างที่ผู้เขียนดำเนินโครงการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
(2543) พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ (*Lao-Thai-English Dictionary*)
ฉบับเฉลิมพระเกียรติ, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดุชะฎิพร ชำนิโรคคานต์. (2526) ภาษาศาสตร์เชิงประวัติและภาษาไทยเปรียบเทียบ,
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพันธ์ ธิ. ทองคำ และคณะ. (2550) ศัพท์านุกรม 15 ภาษาที่พูดในจังหวัดน่าน
(*Dictionary of the 15 Languages Spoken in Nan Province*): รายงาน
ผลการวิจัย, กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ. (2527) ศัพท์ไทย 6 ภาษา, กรุงเทพฯ: ศูนย์ภาษาและ
วรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิณรัตน์ อัครวัฒน์กุล. (2555) การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงใน
ภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน: รายงานผลการวิจัย, กรุงเทพฯ: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มหาสิลา วีระวงส์. (2549) วจานุกรม พาสาลาว (ฉบับปรับปรุงใหม่), นครหลวง
เวียงจันทน์: จำปาการพิมพ์.
- รังสิตา สุวรรณมุสิก. (2547) การแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ อำเภอเกาะสมุย
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในผู้พูดสามระดับอายุ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วนิดา สารพร. (2531) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุใน
ภาษาไทยยวน ตำบลดอนแร่และตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี,
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรวิทย์ เลียงถนอม. (2532) พจนานุกรมภาษาไทยยวน, ม.ป.ท.: มูลนิธิไทยยวน.
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2543) พจนานุกรมลาว-ไทย (*Lao-Thai Dictionary*), นครปฐม:
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศรินยา จิตบรรจง และดุษฎี กองสมบัติ. (2551) *การเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ ภาษาถิ่นของชาวบ้านท่าขอนยาง ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*, มหาสารคาม: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. (2539) *พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ*, เชียงใหม่: ส.ทรัพย์การพิมพ์.
- สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2550) *พจนานุกรมภาษาล้านนา*, เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สลายัน สวมทอง. (2544) *คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นของคนสามระดับอายุ ในตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ และกันทิมา วัฒนประเสริฐ. (2539) *วิเคราะห์การใช้คำและการแปรของภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน (An Analysis of Lexical Use and Variation among Three Generations in Lao Language Communities of Thacin River Basin)*: รายงานผลการวิจัย, นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- อัญชลี บุรณะสิงห์. (2531) *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุ ในภาษาไทยถิ่น*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุทัยวรรณ ต้นหยง. (2526) *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุ ในภาษาลาวพวน*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- Gedney, W. J. (1994) 'Khuen and Yong dialects', in Hudak, T. J. (ed.) *William J. Gedney's Southwestern Tai Dialects: Glossaries, Texts, and Translations, Michigan Papers on South and Southeast Asia 42*. Ann Arbor: Center for South and Southeast Asian Studies, The University of Michigan, pp. 975-1055.
- Gedney, W. J. (1996) 'Glossary', in Hudak, T. J. (ed.) *William J. Gedney's The Lue language: Glossary, texts, and translations, Michigan Papers on South and Southeast Asia 44*. Ann Arbor: Center for South and Southeast Asian Studies, The University of Michigan, pp. 1-1215.
- Hudak, T. J. (ed.) (1994) *William J. Gedney's Southwestern Tai dialects: Glossaries, texts, and translations, Michigan Papers on South and Southeast Asia 42*, Ann Arbor: Center for South and Southeast Asian Studies, The University of Michigan.
- Hudak, T. J. (ed.) (1996) *William J. Gedney's the Lue language: Glossary, texts, and translations, Michigan Papers on South and Southeast Asia 44*, Ann Arbor: Center for South and Southeast Asian Studies, The University of Michigan.
- Petsuk, R. (1978) *General characteristics of the Khün language*. Unpublished M.A. Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.